

ODBORNICI AFL IZREKLI NEZAUPNICO VLADI

Nacijska Nemčija po sedmih letih hitlerizma

FOVELICEVANJE AGRESIVNOSTI. — RUSIJA FRENČILA ANGLEŠKE NAKANE PROTI NEMČIJI. — ITALIJA SE ZMEROM TRDNO NA NEMSKI STRANI, PRAVI HITLER

"V sedmih letih je Nemčija pod mojim vodstvom dosegla tako sijajne uspehe, da jo občuduje ves svet," je dejal Hitler na slavnju 7. obletnice nacizma, ki so jo praznovali 30. januarja. Letos ni bila spojena s tolikšnim pompom, kakor prejšnja leta, kajti Nemčija je v vojni, ki pomeni le žrtve. Hitlerjevi podaniki jih čezdalje bolj čutijo.

Bahanje z uspehi

"Nikdar več ne bomo premagani," je izjavil. "Pač pa bomo obračunali z Anglijo in Francijo, ki sta krivi te vojne." Ljudstvo pa mu je grmeče pritrjevalo, ako so Hitlerjevo slavje novinarji po pravici opisali. Konstatiral je, da ima Nemčija danes najboljšo municijsko industrijo na svetu, posebno še, kar je pridobila slovite Skodove tovarne na Češkem. Zabavljajal je onim, ki so Nemčiji usilili versailški mir in se ob enem norčevali, češ, Nemčija je v versailško pogodbo brcnila s tako silo, da ni od Versailles ničesar ostalo.

Zedinjenje Nemcev

"Se nikoli ni bil nemški narod složnejši, kakor je danes," se je pohvalil. "Nobena sila na svetu ga ne bo razdvojila. Vsaka, ki se bo obregovala ob Nemčijo, bo zdrobljena, česar se Anglija že zaveda." Pravil je, kako je v sedmih letih postala Nemčija respektirana po vsem svetu in postala strah njenih sovražnikov. Odrekali so ji Avstrijo. Nemčija jo je osvojila neglede na pretnje. Zavezniki so ji postavili pred prag Čehoslovaško republiko. Nemčija jo je dobila pod svoj protektorat brez vojne. In s tem sijajno deželo z "nemško kulturo".

Nauk Poljakom

Dočim so Čehi uvideli, kako nesmiselna bi bila vojna z Nemčijo, pa domišljajvi Poljaki te-

ga niso zapopadli. Njihova država je štela 32 milijonov ljudi, torej je bila po prebivalstvu med največjimi v Evropi. A Nemčija jo je porazila v 18 dneh, se je pobahal Hitler. In z'aj se morajo Poljaki učiti, da so si s svojim izzivanjem Nemčije nakopali to, kar so iskali. Hoteči so vojno in jo imale. Sicer Hitlerjevi propagandisti trdijo, da s Poljaki ne stopajo tako okrutno kakor trdi tisk v zavezniskih deželah in v Ameriki, priznavajo pa, da je v svojo bivšo Poljsko, kar jo je pod Nemčijo, uvedena "disciplinarna" akcija. Vsakdo v Nemčiji ve, da je Hitlerjev namen uničiti poljski in češki narod. Jemlje jim zemljo, izgnal jih je iz trgovin, odvzel jim vse javne službe in tako razlašene pogljal deset tisočih na prisilna dela v nemške kraje. Njegov smoter je razbiti družine Poljakov in Čehov in jih izmučiti toliko, da se bodo sami smatrali za inferiorno ljudstvo.

Priznanje Rusiji

V svojem slavošpevu je Hitler govoril tudi o Rusiji. Ampak povsem drugače kakor nekoč. Ti dve državi si lahko vzajemno pomagati, je rekel, in danes je to ne le želja, nego dejstvo. Rusija in Nemčija sta se odločili za sodelovanje, je izjavjal, ter ugotovil, da je ta sporazum preprečil Angliji vse njene načrte za hegemonijo v Evropi in nad svetom.

Prerokoval je Nemčiji še sijajnejšo bodočnost in izjavil, da bo v sedanjih vojni ona zmagovalka. "Nikdar več ne bo Nemčija porazena," je vzkliknil.

Nevzdržna situacija

Ljudstvo mu je kajpada ploskalo, ker ga je sfanatiziral in pa ker ne sme poslušati ničesar razen nacijsko propagando. (Nadaljevanje na 4. strani.)

VETERANI NA KONVENCIJI UMW

Jubilejne konvencije UMW, ki se je pričela v drugi polovici januarja v Columbusu, Ohio, kjer je bila ustanovljena, se je udeležilo tudi nekaj pionirjev, med njimi (slika zgoraj z leve na desno) D. V. Davis, Kewanee, Ill.; Sam Roscoe, Peoria, Ill.; in J. C. McCormick, Coshocton, O. Roscoe (v sredi na sliki), je edini, ki se je udeležil tudi ustanovne konvencije UMW, ki se je vrila pred 50 leti v Columbusu, torej v istem mestu, kot sedaj jubilejna konvencija.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Eksekutiva AFL je na svoji seji v Miamiu v Floridi posvarila demokratske in republikanske politike, naj nikar ne iščejo za svoje kandidature in dorisiranja CIO. "Kajti kogarkoli priporoči v volilnem boju CIO, je toliko, kakor če bi ga poljubila smrt," pravi izjava AFL.

V Beogradu se je minuli teden vršila konferenca balkanske zveze (Rumunije, Turčije, Grčije in Jugoslavije). Bila je pogrebna zadeva, kakor poslednja konferenca male antante (Čehoslovaške, Jugoslavije in Rumunije) leta 1938 na Bledu. V Beogradu so si predstavniki balkanskih dežel povedali z obraza v obraz, da so vsi skupaj žoga v pesteh velesil in si ne morejo pomagati. Rumunija mora pod Hitlerjevo "zaščito", kajti ne Jugoslavije, ne drugih balkanskih dežel ne mika, da bi šle zanjo v vojno. V mučni atmosferi realnosti je jugoslovanski minister vnanjih zadev Cincar Marković omenil, da Jugoslaviji ne preostane drugega kakor iti globlje in globlje pod italijansko zaščito skupno z Madžarsko. In Rumunija, ki se je oslanjala najbolj na Jugoslavijo, mora vsled tega pod Hitlerjev vpliv. Grčija in Turčija pa sta se odločili staviti sebi v korist na Anglijo in Francijo, s katerima sta v zvezi. Pravijo, da so v tej igri izgubile neodvisnost vse balkanske dežele in ob enem je tudi Rusija ogoljufana, ki ima na

svoji strani več ali manj samo Bolgarijo. Ampak konferenca v Beogradu je Bolgarijo izolirala še bolj nego je bila poprej. Senator Burton K. Wheeler bi rad postal predsednik Zed. držav. Leta 1924 je kandidiral za podpredsednika na progresivni listi. Predsedniški kandidat na istem tiketu je bil takrat pokojni wisconsinški senator Robert M. Follette. Drugače je Wheeler demokrat. John L. Lewis ga je bil povabil za govornika na konvenciji UMW v Columbusu in to je povzročilo gorvorce, da Lewis in njegov CIO podpira v predsedniški kampanji Wheelerja. A ko hitro je Lewis napravil to potezo, se je oglašil predsednik AFL Green z izjavo, da ne bo "ameriško delavstvo" podpiralo nikogar, ki bo imel Lewisovo odobritev. Senator Wheeler je uvidel, da med razdvojenimi unijami on ne more računati od njih na tako podporo, ki bi mu pripomogla v zmago.

Kongresnik Martin Dies se je s svojim preiskovanjem "ne-ameriških" aktivnosti utrudil toliko, da je zbolel. Ampak kongres je ob enem njegovemu odboru podaljšal življenje še za eno leto. Poslednje mesece je razkrival najbolj komuniste in pred njim nekaj časa nacijske bundovce. Predstavnik nacije, Fritz Kuhn, je bil obsojen in je že v ječi. Browder, tajnik komunistov, je bil obsojen nedavno. Komunisti so se hoteli ma-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Veliko zanimanje za "Proletarcevo" slavje

Iz poročil pripravljalnega odbora za slavje 35-letnice Proletarca, ki bo v nedeljo 3. marca v dvorani SNPJ, je razvidno, da bo predvajan izredno dober spored. Nastopi sopranistka Louise Kelemen iz Garyja, ki dostikrat poje tudi v radiu. Ena izmed zelo zanimivih točk bo nastop sester Mary, Ernestine in Lucille Jugg. Svoje pesmi so označile z naslovom "Songs of the People".

Govornika bosta Etbín Kristain in profesor Maynard C. Krueger. Umevno, da nastopi tudi pevski zbor Sava. Igral bo med programom pomožne in zvečer na plesni zabavi v vrhnji dvorani orkester Johna Gorčka ml. iz Springfielda, v spodnji pa Pueljev trio.

Draginja v Jugoslaviji

Delavska Politika z dne 4. januarja ugotavlja, da more danes delavec z mezdo, ki jo je imel pred tremi meseci, kupiti za 40 odstotkov manj življenjskih potrebščin. To pomeni, da je plača delavcev v primeri s cenami 40 odstotkov nižja kakor je bila pred tremi meseci. List pravi, da je "nekoliko vzrok temu vojna, ali tudi trgovci store svoje."

Občni zbor Slovenskega delavskega centra

V soboto 10. februarja se bo vršil občni zbor Slovenskega delavskega centra. Prične se ob 8. zvečer v njegovih prostorih na 2301 S. Lawndale Ave.

Kristan in Molek povabljeni na prihodnji zbor JSZ

Dne 2. februarja se je vršila seja odborov JSZ in Prosvetne matice, na kateri je bilo med drugim sklenjeno, da se poyabi na naš prihodnji zbor 4.-6. julija v Cleveland za referente Etbina Kristana in Ivana Moleka. Seja je bila vseskozi stvarna, konstruktivna in zelo zanimiva.

Diskuzija v SDC bo v četrtek

V četrtek 8. februarja bo v Slovenskem delavskem centru razprava o raznih problemih s posebnim ozirom na naše gibanje pod okriljem JSZ in Prosvetne matice. Prične se ob 8. zvečer. Povabljeni nanjo so tudi vsi člani glavnega odbora SNPJ, ki imajo ta teden svojo sejo v glavnem uradu.

"SEJALCI"

Ivan Molek je k slavnju 35-letnice Proletarca, ki bo dne 3. marca v dvorani SNPJ, spisal zborni recitacijo "Sejalci". Priobčena bo tudi v Majskega Glasu.

Ste Ameriški družinski kalendar že naročili?

Vsi prejšnji zbori JSZ in Prosvetne matice so bili važni. A še na nobenem ni bilo vprašanje "biti, ali ne biti", tolikšnega pomena, kakor bo na prihodnjem ali XII. rednem zboru, ki se prične dne 4. julija v Clevelandu, Ohio. Potrebno je, da to upoštevajo vsi klubi JSZ in poskrbe, da pošljejo na zbor čim več zastopnikov. Enako tudi Konferenca JSZ in Prosvetne matice. Naj ne bo niti enega kluba JSZ, ki ne bi poslal na prihodnji zbor vsaj enega delegata! Kulturna in podporna društva, pripadajoča Prosvetni matici, imajo enako pravico poslati zastopnike na prihodnji zbor. Vsi, ki jim je za ohranitev našega gibanja, za ojačanje naših moči in za povečanje naših aktivnosti, naj že zdaj planirajo poslati na XII. redni zbor JSZ in Prosvetne matice čimvečjo delegacijo.

DEVET MILIJONOV BREZPOSELNIH DOKAZ NESPOSOBNOSTI SEDANJE ADMINISTRACIJE, PRAVI W. GREEN

JOHN L. LEWIS SMEŠIL NA KONVENCIJI UMW DELAVSKO TAJNICO. — MEŠETARENJE UNIJSKIH VODITELJEV S POLITIKI ZA MANDATE IN KONCESIJE

Rooseveltova administracija je bila v minulih par tednih deželna plohe ostrih kritik iz unijskih vrst. Roosevelt in njegovi ljudje se baje temu jako čudijo, ker smatrajo, da je po krivem napadan.

Norčevanje iz delavske tajnice

Na konvenciji UMW v Columbusu je Roosevelt napovedal boj John L. Lewis. O delavski tajnici Perkinsovi je dejal, da bi bila ona najbrže zelo dobra gospodinja, ampak o delavskih problemih, na primer o vprašanju brezposelnosti, pa ima silno motne pojme. Pravzaprav o njih ničesar ne ve, je rekel Lewis.

"Enotna fronta"

Enako ostro je bil Roosevelt kritiziran na seji eksekutive Ameriške delavske federacije v Miamiu. Četudi se Lewis in Green gledata jako grdo, sta glede Roosevelta postala enaka mnenja. Dasi odborniki AFL na svoji seji v Miamiu niso rabili v kritiziranju tako ostrih besed kakor jih je Lewis na konvenciji svoje unije v Columbusu, so vendar z Lewisom v soglasju in so z njim vred izjavili, da je new deal velik fiasko in da ni pravzaprav ničesar dosegel, posebno ne v reševanju problema brezposelnih.

Unije v skrbeh

Vprašanje, kam z devetimi milijoni nezaposlenih, je za unije še posebno važno. Kajti kadar začne z organizatorično kampanjo, ima družba proti njim zmerom pretno, da čaka zunaj nič koliko delavcev, ki so pripravljene prevzeti prostore zaposlenih. To vpliva ostrašno na milijone zaposlenih delavcev, katere spremlja večni strah, da bodo vrženi med brezposelne.

Tudi Roosevelt bi lahko kritiziral

Ampak ne John L. Lewis, ne odborniki AFL niso predložili nikakega načrta, kako se naj zaposli devet milijonov brezpo-

selnih in s tem reši najtežji ekonomski problem te dežele. Njihova ugotovitev, da je bil new deal na tem polju neuspešen, je pravilna. Ampak čemu oni ne predlagajo, kaj naj se stori, da se otresemo te more?

Odborniki AFL so zavili v tok republikanske stranke z apelom, naj Roosevelt za božjo voljo pusti privatnemu biznesu na svobodno pot. Naj mu zagotovi, da mu vlada ne bo ovirala dobičkov in ne prežala na vsak njegov korak, pa bo dobro. A resnica je, da se je AFL ohranila v tej krizi edino s pomočjo vladnih regulacij. Ako jih ne bi bilo, bi se odborniki AFL zdaj ne mogli sniti v Miamiu.

Upravičeni očitki

Kajpada so bile te regulacije pomanjkljive. A pozdravile so jih vse unije na podlagi pravila, da je tudi malo boljše kot nič. Pozabijo pa v sedanjih kritikah na napake v svojih vrstah. New deal je s svojim krpanjem rešil ameriški kapitalizem, ki zdaj kuje spet visoke dobičke brez apeliranja AFL na zvezno vlado, da naj pusti "privatni iniciativi svobodnejši razmah". Kapitalistično časopisje rohni, ker si je opomoglo.

Mi ga ne branimo in kakor v početku, tako smo sedaj uverjeni, da problema brezposelnih new deal ni v stanju rešiti. V sedanjih razmerah bo devet milijonov brezposelnih ostalo med nezaposlenimi in to je dejstvo, ki ga ne tajni nobena unija.

Preuredba potrebna

Toda če John L. Lewis in William Green to priznavata, čemu tudi ne priznata, da je mogoče to zlo odpraviti edino z reorganizacijo ameriškega gospodarstva? Ali bolj naravno povedano, samo s socializmom. Ako pa se bosta v naprej ogrevala za podpiranje politikov kapitalističnih strank in za sistem kakršen je, nimata vzroka kritizirati nikogar za fiasko, v katerem sta sama največ pomagala.

LIGA "ZA MIR IN DEMOKRACIJO" PROGLASILA SVOJ KONEC

Ena izmed največjih komunističnih frontnih organizacij je bila Ameriška liga za mir in demokracijo. Nekaj let je poslovala pod imenom "Ameriška liga proti fašizmu in vojni". Ko je Moskva začela propagirati v inozemstvu demokracijo in zvezo demokratičnih držav proti hitlerizmu, je morala omenjena liga naglašati v prvi vrsti demokracijo, zato si je spremenila ime. V nji je bilo tisoče ameriških liberalnih intelektualcev, mnogo vladnih uradnikov, protestantovski duhovniki in drugi, ki so verjeli, da spadajo v pristno demokratično organizacijo.

Svojo zmotno so spoznali koncem avgusta, ko je država, katera je klicala ves svet v borbo zoper hitlerizem, sklenila pogodbo z njim. To je bil Ameriški ligi za mir in demokracijo smrtni udarec. Komunisti so se iz nje prvi umaknili in ji odtegnili finančno podporo. Dne

1. februarja to leto pa je bila uradno razpuščena, češ, da je treba v sedanjih vojni okoliščinah za ščitenje demokracije drugačne organizacije.

LA PAROLA KRITIZIRA DIESOVO KOMISIJO

La Parola, zdaj glasilo italijanske avtonome socialistične federacije, ima v izdaji z dne 27. januarja članek, v katerem ostro kritizira Diesovo kongresno komisijo za preiskovanje ne-ameriških aktivnosti, ker je čisto zanemarila preiskovati delovanje Mussolinijevih fašističnih agentov v tej deželi. Girolamo Valenti v New Yorku, ki je bil pred leti v Chicagu tajnik italijanske socialistične federacije, je skupno z drugimi italijanskimi nasprotniki fašizma pripravil dokazilni material o aktivnostih tajnih agentov

italijanske vlade in o delovanju drugih oboževalcev Mussolinijevega režima. Valenti je bil pozvan pred Diesovo komisijo oktobra lanskega leta. Ves obtežilni material proti aktivnostim Mussolinijevih agentov je Valenti že prej poslal kongresniku Voorhisu, ki je član Diesove komisije. Vsi so se mu zahvalili za podatke in kongresnik Voorhis mu je celo odgovoril, da je material tako obtežen, da ga bo poslal po preiskavi justičnemu departmentu v prosekutivne namene.

Ampak Valenti in Ignatius Geraci, ki je tajnik profašistične lige, z uradom v Washingtonu, sta bila zadnji moment obveščena, da ne bosta zaslišana. In vzrok? Taka preiskava bi bila delikatna stvar, ker bi dražila Mussolinija in povzročila lahko ostre diplomatske in časopisne incidente med obema deželama. Ako se pomisli, da so člani komisije sami priznali važnost materijala, ki so ga predložili nasprotniki fašizma in zvesti državljani te dežele itali-

janskega rodu, če se nadalje pomisli, da so vsi dotični materijal uradniki Diesove komisije že prepisali in da je bilo navidezno vse pripravljeno za zaslišanje, dalje, da so pred datumom, ki je bil določen za zaslišanje v naglici odpotovali iz te dežele trije glavni Mussolinijevi agenti, je jasno, da ne Diesova komisija, ne zvezna vlada nista želeli spraviti na površje intrig italijanskih črnosrajčnikov iz razloga, kajpada, da se ne bi skalilo "prijateljskih odnosov" med to deželo in Italijo.

Ali se že pripravljate na naš prihodnji zbor?

Vsi prejšnji zbori JSZ in Prosvetne matice so bili važni. A še na nobenem ni bilo vprašanje "biti, ali ne biti", tolikšnega pomena, kakor bo na prihodnjem ali XII. rednem zboru, ki se prične dne 4. julija v Clevelandu, Ohio.

Potrebno je, da to upoštevajo vsi klubi JSZ in poskrbe, da pošljejo na zbor čim več zastopnikov. Enako tudi Konferenca JSZ in Prosvetne matice.

Naj ne bo niti enega kluba JSZ, ki ne bi poslal na prihodnji zbor vsaj enega delegata! Kulturna in podporna društva, pripadajoča Prosvetni matici, imajo enako pravico poslati zastopnike na prihodnji zbor.

Vsi, ki jim je za ohranitev našega gibanja, za ojačanje naših moči in za povečanje naših aktivnosti, naj že zdaj planirajo poslati na XII. redni zbor JSZ in Prosvetne matice čimvečjo delegacijo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpogosteje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Kdo je koga ukani?

V Nemčiji so 30. januarja praznovali sedmo obletnico nacizma. Glavna točka slavlja je bil kajpada Hitler.

Pod njim je Nemčija postala najmočnejša država v Evropi. Nobena druga ni posamično jača, kakor je Hitlerjev tretji rajh. To je v svojem slavnostnem govoru 30. januarja močno poudaril. Ob enem se je pohvalil, kako je ukani Anglijo in Francijo s tem, da jima je odvzel Rusijo že ko sta mislili, da jo njima ne bo mogel nihče več iztrgati.

To, kar je v tem pogovoru povedal, je zanimivo radi tega, ker je razorožil komuniste. Ti namreč se zmerom trdijo, da se je Rusija zvezala z Nemčijo zato, ker sta Anglija in Francija ščuvali Hitlerja proti nji. Hitler sam je zdaj to trditve komunistov postavil na laž s sledečo izjavo v svojem govoru:

"Skozi zadnje leto (1939) sem se prizadeval preprečiti možnost, da bi Anglija to vojno spremenila v splošno vojno. One dni se je Chamberlain ogreval za sporazum z Rusijo. A danes se naši sovražniki togote, ker se je meni posrečilo, kar so oni poskušali: namreč skleniti sporazum z Rusijo. Upam, da bo vsemogočnemu Bogu dopadljivo, ker je brezumni konflikt v tem kraju (na nemško-ruski meji) preprečen.

"Skozi stoletja sta živeli Nemčija in Rusija v miru. Čemu ne bi zdaj . . . ?"

Gornji in drugi stavki iz Hitlerjevega govora pričajo, da je za hrbtom Anglije in Francije mešetaril za diktatorjem Sovjetske Rusije, se z njim pobotal in s tem skrajšal "brezumno vojno" v vzhodni Evropi. Trajala je le 18 dni. Z odobritvijo slovenske Rusije je marširala tevtonska armada s treh strani na Poljsko in jo zdrobila z bliskovitimi udarci v par tednih. Nato je sledila razdelitev in največji triumf nacističnega režima. Brez Rusije ne bi bil mogoč. Hitler je to v svojem bombastičnem slavnostnem govoru 30. januarja jasno poudaril. S tem je potrdil zgodovinsko resnico dejstva, ki so ga doslej tajili edino le komunisti. Hitler jih je zdaj še v tem razorožil. Pohvalil se je, da ako se že govori, če je kdo koga ukani, gre ta kredit njemu, ker je v kupčiji z Rusijo speljal na led Anglijo in Francijo.

V zmedi in breznačelnosti je vse mogoče

"Danes se sučejo toki tako, da se v vojno proti Angliji in Franciji prav lahko spuste ob strani Nemčije Sovjetska Rusija, Japonska in Italija".

To pravi Samuel N. Harper, profesor ruščine na Cikaški univerzi.

Nemška vlada si že od avgusta prizadeva ustvariti tako kombinacijo. Japonska se baje pomišlja največ iz strahu pred Zedinjenimi državami, Italija pa čaka, kdaj bo izgledalo, da se šanse v vojni obračajo na Hitlerjevo stran. Kar se pa tiče Rusije, pa je proti Franciji in Angliji neposredno že v vojni, ali pa one dve proti nji, kakor se vzame.

Tajnik fašistične stranke v Italiji, Ettore Matti, je dne 17. januarja v svoji poslanici italijanskemu ljudstvu dejal, da je fašistična Italija pripravljena vsak hip pograbititi za orožje in je mogoče, da to lahko vsak trenutek stori. Njegovo svarilo pa ni bilo naperjeno proti Nemčiji, nego namenjeno na Francijo in Anglijo, ki sta Italiji v njeni ekspanziji najbolj napoti. Mutti je sicer nekoliko zagrmel tudi proti "boljševizmu", ampak kakor se je Hitler lahko pobotal z Rusijo, tako je to možno tudi v slučaju Italije. V Parizu in Londonu to dobro čutijo.

Diktatorji neprekidna nevarnost

Diktator na čelu države ni odgovoren nikomur. Niti samemu sebi, ne svoji vesti.

Diktator ne trpi nikake opozicije. On ukazuje. Od podložnikov zahteva poslušnost in izvrševanje povelj.

Kadar diktator koga zasumi, da mu ni zvest, ali da ruje proti njemu, se ga iznebi brez prizanašanja. Lahko je njegov sorodnik, lahko je za ljudstvo zaslužen človek, tudi če je bil eden izmed glavnih graditeljev preporoda države, iti mora v "likvidacijo", ako je tak diktatorjev ukaz.

Ako se diktator slabo počuti, in ker ga ne sme nihče svariti, lahko svojo deželo še tako nepremišljeno požene v vojno. In ako je diktatorjev več in je ni sile, ki jih bi mogla nadvladati v njihovih deželah, je vojna neizogibna posledica, tudi ako ni vzrokov zanjo.

Diktator je zlo nad ljudstvom, kateremu vlada, in ovira civilizaciji vsega človeštva. Diktatorji so rak rana na telesu človeške družbe.

Ker je svojstvo diktatorjev ukazovanje, so nedostopni za sodelovanje, brez sodelovanja pa ne bo miru ne blagostanja po svetu.

Odpravimo diktatorje in vzroke, radi katerih so nastali, pa bo izkoreninjeno dvojno zlo in ustvarjeni bodo pogoji za miren razvoj vsega človeštva. Pri tem pa imejmo v vidiku predvsem VZROKE, ne samo imena diktatorjev, ki gnjavijo svet.

Zmerom se pritožujemo, da je naše življenje kratko, obnašamo pa se v njemu kot da naših dni ne bo nikoli konec. — Seneca.

AMERIŠKA VOJNA LETALA ZA FRANCIJO

Na gornji sliki je eno izmed bombnih letal, kakršne izdeluje Curtissova družba v Buffalo. Opremljena je tudi s strojnimi, ki jih vidite na krilih in v ospredju letala. Vojniški voščaki trdijo, da so ti Curtissovi bombniki bolj kot katerikoli, kar jih zmora Nemčija. Francija jih je mnogo naročila.

SOCIALIZEM NI SAMO STVAR DELAVCEV NEGO VSEH LJUDI

Zakaj sem socialist? Ker se meni slabo godi, drugim pa dobro? Ker imam jaz več mesečnih dohodkov, kakor nekdo drugi?

Ne, — bo odgovoril nekdo, ki je o socializmu že kaj bral v knjigah: Sem socialist, ker sem spoznal, da družabni razvoj nujno vodi v socializem. Kakor je sledil fevdalnemu kapitalističnim red, tako mora za kapitalističnim priti socialistični red.

Mora?! Odkod ta gotovost? Znanost ti je ne more dati. Lahko ti razodene neke zakone, po katerih se razvija življenje, ne more ti pa povedati, niti če boš še jutri živel, niti, da bo zemlja jutri še obstojala.

Družba in gospodarske razmere? To ni nič drugega kakor določen način sodelovanja živih ljudi. Tega načina pa ne določajo niti ne spreminjajo same "razmere", ampak ga v veliki meri določajo in spreminjajo živi ljudje sami. Možje delajo zgodovino.

"Razmere" seveda močno vplivajo na ljudi in na njihovo miselnost. Toliko močneje — kolikor nevednejši so ljudje. Mislec, samostojen človek se pa dvigne nad "vladajoče razmere", snuje in svojih mislih nekaj novega in dela za nekaj boljšega.

Zakaj sem torej socialist? Ne za to, ker se meni slabo godi, drugim pa dobro, ne zaradi tega, ker verujem, da mora slediti kapitalističnemu redu socializem, ampak, ker hočem, da se kapitalizem, ki je krivičen in za človeštvo škodljiv, nadomesti s pravičnejšo in človeka vrednejšo ureditvijo življenjskih razmer.

To miselnost najdemo že pri samih idejnih utemeljiteljih socializma. Kaj so bili Engels, Marx, Lassale? Ročni delavci? Uboji uradniki? Ne, vsi trije so bili sinovi meščanskih družin. V njih imamo živ dokaz, da socializem ni samo vprašanje želodeca in revežev, temveč da je splošen višji etičen ideal človeštva.

Marx je bil sin premožnega advokata, oženil se je s sestro tedanjega pruskega notranjega ministra, imel je vse možnosti, da si uredi udobno meščansko življenje, toda imel je druge ideale in zaradi teh idealov je prišel in pregnanstvo v London, kjer je moral nekdo zastaviti

socialistični tednik "Call", čigar uprava in uredništvo ga skušata izboljšati v vsakem oziru in razširiti med ljudstvo. Naročnina mu je samo \$1 na leto.

Vsako, ki se zanima za socialna vprašanja, za delavsko gibanje in mu je resnično za izboljšanje razmer, se mora v te namene tudi učiti. Kdor hoče razumeti kapitalistične liste pravilno, se mora učiti analiziranja iz delavskih publikacij. Ena izmed teh v angleščini je socialistični tednik "Call".

Naročnino v vsoti \$1 pošljite na naslov "The Call", 549 Randolph St., Chicago, Ill., in lahko tudi uradu JSZ, ki jo bo izročil upravi angleškega socialističnega glasila.

UDAREC PO DEMOKRATIZIRANJU FINSKE IN PO NJENI SVOBODI

Ko je dne 30. novembra lanske leto udrla ruska armada na Finsko, do jo osvobodil "za demokracijo in mir", je bila ena najbolj demokratičnih držav na svetu.

V njeni zbornici je bilo 85 poslancev socialistične stranke, 56 poslancev kmečke stranke, 25 konservativcev, 18 švedske, 6 progresivne, 8 fašistične in 2 radikalne kmečke stranke. Izmed 200 poslancev jih je torej 143 pripadalo delavsko-kmečki koaliciji. Prvi dve omenjeni stranki sta tvorili finsko vlado do vojne, pozneje po je bil kabinet reorganiziran, da je v njemu zastopanih še par drugih večjih strank, na pr. švedska in progresivna.

Mnogo teh poslancev je moralo na fronto in nedvomno jih je nekaj že ubitih, toda sestava vlade je ista.

Dasi se v propagandi proti Finski vpije o baronih, bankirjih in takih stvarih, je dejstvo to, da je ruski vpad res pomagal vrhnjim plastem, ki so bile čezdalje bolj odpravljane, spet do večje veljave, kajti Finci rajše kooperirajo z njimi, kot pa da se bi vrnili pod Rusijo.

Glede gospodarskega sistema na Finskem govore podatki, ki pričajo, da je v distribuciji in konsumu nad 50 odstotkov prometa pod zadržno upravo in lastništvom, in da tudi v produkciji združništvo sijajno napreduje. Oziroma je napredovalo do 30. novembra, ko je bila Finska spet zajeta v vojni ples.

Mrs. Mary Pavlič premirila

Chicago. — Dne 30. januarja je umrla za pljučnico v starosti 35 let žena slovenskega zobozdravnika dr. Franka Pavliča. Rojena je bila v Liki na Hrvatskem Primorju in prišla v Ameriko s starši še kot otrok. Njeni starši žive v bližini Buhla v severni Minnesoti.

Pokojna Mary je bila živahna ženska. Pomagala je svojemu soprogu in se zanimala tudi za društvene aktivnosti v krogu, v katerem sta se gibala. Bila je članica HBZ. Njen pogreb se je vršil dne 2. februarja iz Pavlakovega zavoda na Throop St. Bila je upeljena, kakor je sama želela, predno je umrla.

Ko je bil ustanovljen Slovenski delavski center, je svojemu soprogu priporočila, naj postane delničar te ustanove tudi on. Pristopila sta in prišla posebno prva leta večkrat v Center.

Pokojnica zapušča soproga, hčerko, starše in več drugih sorodnikov. Izrekamo jim naše sožalje na težki izgubi.

Proletarčevu slavje in naše nasebine

Chicago. — Iz Waukegana, iz Milwaukeeja in še celo iz Jolietia pišejo, "da se vidimo na Proletarčevem slavju 35-letnice v nedeljo 3. marca". Vršilo se bo v dvorani SNPJ. Spored se prične ob 3. popoldne. Ko bo končan, sledi prosta in plesna zabava v obeh dvoranah.

Ako se niste čuli Gorskevega orkestra iz Springfielda, pridite nedeljo 3. marca v dvorano SNPJ. Ne bo vam žal. In pridite ob času, to je, ob 3. pop., da ne zamudite ničesar v sporedu, ki ga boste veselili od začetka do konca.

V petju nas bo zabavala sopranistka Louise Kelemenic iz Garyja. Dalje pevski zbor Sava, ki ga je res veselje poslušati.

Nekaj novega pa bo na tem slavju nastop treh sester — Mary, Ernestine in Lucille Jugg Pele bodo pesmi iz življenja ljudi. Prav gotovo je že ta pevski spored sam na sebi vreden več — mnogo več, kakor pa znaša vstopnina, ki je v predprodaji le 35c.

Popoldanski spored bo ves prirujen k pomenu tega slavja. Govoril bo 73-letni Etbin Kristan, veteran iz nešteti delavskih bojev, bivši dolgoletni urednik Proletarca, zdaj urednik Cankarjevega Glasnika. Govornik v angleščini bo profesor Maynard C. Krueger, ki je večini naših čitateljev znan že ne zaradi šodov, pa valed njegovih razprav, v katerih pogostoma nastopa pod okriljem University of Chicago v radju.

Dramsko skico k temu slavju je napisal Ivan Molek. Torej bo par ur bogatega duševnega užitka, potem pa zabave — obojega v izobilju. Pridite!

Vabilo na razpravo

Chicago. — V četrtek 8. februarja bo v SDC na 2301 So. Lawndale Ave. zanimiva razprava o raznih naših problemih in o položaju v splošnem. Vsi, ki se za to zanimajo, so dobrodošli.

Prednost izraziti svoje misli bodo imeli na tej razpravi zunanji odborniki SNPJ. Tudi vsi drugi bodo lahko dobili besedo.

Kadar srečate razumnega znanca, vprašajte ga, da se naj naroči na "Proletarca".

KNJIŽEVNI VESTNIK

American Yugoslav Reflector oznanja v svoji januarski izdaji, da preneha izhajati. Ustanovljen je bil pred enajstimi meseci. Pisan je bil v angleščini. Priobčil je mnogo zelo dobrih informativnih člankov in slik mest, krajev in ljudi iz Jugoslavije. Izdajal ga je Louis C. Christopher (Kristiforović) v Garyju, Ind. V omenjeni poslednji številki pojasnjuje, da mora prenehati izhajati, ker ni dobil toliko naročnikov, da bi se revija moglo vzdržati. Lastnik Christopher pravi, da je potrošil nad \$5,000 svoje imovine, v nadi, da dobi Reflector časoma dovolj naročnikov, pa je uvidel, da se to ne bo zgodilo. V zadnji številki je nekaj portretov Louisa Adamiča, njegove žene in njegovih sorodnikov v starem kraju. Posamezna številka Reflectorja stane 25c. Naslov: American Yugoslav Reflector, Gary, Indiana.

Mladinski List, februarška številka, je izšel spet z zelo pestro vsebino. Na prvi notranji strani ima portret Abrahama Lincoln. Med domačimi sodelniki so zastopani v njemu Katka Zupančič, Louis Beniger, Ernestine Jugg, Betty Jartz, Mary Jugg in nekaj drugih.

Risba na naslovni strani platnic je delo Leota Vidra. Prvič je bila natisnjena v januarski številki in v nji pojasnjeno, da bo uporabljena za naslovni ključ skozi vse leto.

Ameriški družinski koleodar za leto 1940 je do malega že ves razprodan. Sploh bi ga že zmanjkalo, ako bi imel v vseh nasebinah tako dobre razpečevalce, kakor v nekaterih, pravi upravnik Chas. Pogorelec. Mnogi čitatelji pišejo, da jim vsebina v letošnjem letniku jako ugaja.

Mesečnik Zarja, glasilo Slovenske ženske zveze, prinaša v

TISKOVNI FOND PROLETARCA

II. IZKAZ.

Crafton, Pa. Po 50c: John Progar, John Terčelj, Nick Povšhe; Anton Petrovič 30c; po 25c: Frank Laurich, Michael Klopčič, Peter Lukan, Louis Uhernik, Frank B. Kokal, Anton Ziberna, Anton Čučič, Jacob Dolenc, Louis Britz, Loren Kavčič, Frank Prince, Louis Groznik, F. R. Bolte, Peter Rupnik, James Horwath, Joe Kinkela, Julius Lesjak, Anton Erzen, Anton Rednak, Frank Augustin in Jacob Ambrožič; po 10c: Matt Kunich in Frank Mikec, skupaj \$7.50. (Nabral in poslal Anton Petrovič.)

Sharon, Pa. Po 50c: Frank Cimperman in Joseph Cvelbar; po 25c: John Novak, Joe Garm in Joe Godina, skupaj \$1.75. (Poslal Joseph Cvelbar.)

Arms, Kans. Po 50c: Chas. Vorina in Peter Jenko; po 25c: Matt Medved, Paul Kumer, Joe Bratkovich, Matt Ulepih, A. Shular, J. Shular in S. Dudas; Anton Zagar 20c; Matt Cancan 15c; po 10c: Fr. Krajzel, Fr. Sushnik, Fr. Starčič in Rok Firm, skupaj \$3.50. (Nabrala na seji Slov. združ. pogrebnege zavoda in izven nje Joe Bratkovich in A. Shular.)

Sugarite, N. Mex. Anton Orozen \$1; po 50c: Andy Lenarčič in Anton Valenčič, skupaj \$2.00. (Poslal Anton Orozen.)

Willard, Wis. Math Malnar 50c; po 25c: John Bergant in Martin Kirn, skupaj \$1. (Poslal Michael Kruliz.)

Point Marion, Pa. Anton Zupančič 50c, Jacob Oblak 25c, skupaj 75c. (Poslal Anton Zupančič.)

Farrell, Pa. Slov. del. izob. dom \$5.00.

West Newton, Pa. Dr. št. 64 SNPJ \$2.00.

Cleveland, O. Po 25c: Karol Samančič, Anton Adrijančič, Anton Cukljati, Math Mahne, Frank Ivančič, Anton Bubič, Anton Jelarič, Peter Segulin, Math Petrovič, Louis Ferfolia, Rosea Frank, Frank Vrček, Anton Vatovec, Frank Hribar in Neimenovan; po 20c: John Vatovec, Anton Zeleznik; po 10c: Anna Clarič, John Grlica, Ivanka Petek, Stella Roje, Vinko Bubič in trije neimenovani; Neimenovan 7c; Neimenovan 5c, skupaj \$5.07, poština 11c, čista vsota \$4.96. (Nabral Frank Gustinčič, poslal Joe Lever.)

Hiawatha, Utah. Thomas Majnik 25c.

Elv, Minn. Frank Zima 30c, Cleveland, O. Frank Barbic \$1.30; A. Colarič 15c, skupaj \$1.45.

Rock Springs, Wyo. Frank Grum \$1; John Jereb 80c, skupaj \$1.80. (Poslal John Jereb.)

Latrobe, Pa. John in Mary Frael 60c.

Onalinda, Pa. Joseph Matičič 25c. Moundsville, W. Va. Mike Lautar 25c.

Chicago, Ill. Valentin Mesetz \$1; Frank Groszer 25c, skupaj \$1.25.

Skupaj v tem izkazu \$34.61, prejšnji izkaz \$47.89, skupaj \$82.50.

svoji februarški številki običajno agitacijsko gradivo, razna poročila in par leposlovnih spisov. Izhaja v Clevelandu.

Z. Novakov besednjak, ki išče založnika, bo, kot izgleda, običjal na čerih. Dobil je mnogo pohval, a ko je avtor vprašal tudi za vsoto, brez katere njegov leksikon ne more v tiskarno, se je navdušenje pogleglo. Zbrati bi moral vsaj kakih 7 tisoč dolarjev, predno bi stvar mogla v tisk in knjiga na trg. Ni verjetno, da bo uspel.

Vzajemna Svoboda je revija, ki jo izdajajo slovenski socialisti v starem kraju. Občudovanja vredno dejstvo je, da z njo vztrajajo celo v sedanjih težkih razmerah. Posamezne številke lahko dobite v knjigarni Proletarca.

Knjige Prosvetne matice so bile naročene pri Cankarjevi družbi v Mariboru, oziroma v Ljubljani, že v poletju minulega leta. Dabila pa jih je polovico. Tajnik Prosvetne matice Chas. Pogorelec skuša poizvedeti, kje so druge, ampak odgovor je, da nihče ne ve. Vzrok je kajpada vojna. Ko hitro prejme še ostalo zalogo, bodo knjige razposlane pridruženim društvom.

Majski Glas, ki izide meseca aprila in bo posvečen jubileju 35-letnice Proletarca, je v delu. Vsi, ki nameravajo pisati vanj, naj to store čim prej. Ako imate kake slike iz naših šodov, piknikov itd., ki so vredne, da se jih priobči, pošljite jih uredništvu Proletarca. Priporočila se vsem za sodelovanje.

Diskuzija o raznih problemih v četrtek 8. februarja

Glavni odborniki SNPJ in drugi povabljeni

Chicago. — Kaj mislimo o izdavi konvencije UMW in izjavah njenega predsednika?

Ali moremo v čem pomagati k pospešanju zedinjenja unij CIO in AFL?

Ali je za socialistično stranko umestno s svojo sedanjo močjo poseči v volilni boj s svojim predsedniškim kandidatom?

V čem lahko zboljšamo naše gibanje in ojačamo klube JSZ ter Prosvetno matico?

Ali je v mednarodnih odnosih naša taktika v skladu s tradicijami delavskega gibanja proti nasiljam in podjarmljenjam?

O tem in drugem bo razprava v Slovenskem delavskem centru v četrtek 8. februarja ob 8. zvečer. Nanjo so povabljeni vsi člani JSZ in somišljeniki, vključivši člane glavnega odbora SNPJ, ki se istega dne zberejo v Chicagu na svoji seji.

Vsako je dobro došel, kajti socialni problemi so skupna zadeva nas vseh.

Pridite točno, da čujete mnenja vseh, ki bodo govorili na tem sestanku.

Prosvetni odsek kluba št. 1 JSZ.

Ste Ameriški družinski koleodar že naročili?

Tole mi ne gre v glavo?

Ako so voditelji AFL in CIO res spoznali, da demokratska stranka ni zmožna rešiti problema brezposelnih, čemu ne ustanove delavske stranke?

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

"Prvi avtobus, ki vozi skozi Bled in od tu mimo Brezja, pride odb 5. zjutraj," je nam pojasnila gospodinja hotela, kjer smo stanovali.

"In kdaj drugi?" Rekla je, da šele popoldne. Lahko se sicer peljemo tudi z vlakom, toda treba je postaje izvoška, in spet od tam do Brezja. Naj rajše vzamemo bus.

"Kako to, da se ljudje vozijo tako zgodaj v avtobusih," sem vprašal natakario. "Mnogi so turisti, ki hočejo uporabiti svoj čas s tem, da čimveč vidijo, drugi so delavci, ki se vozijo s svojih malih domačij na siht v oddaljene kraje. Zato morajo zgodaj doma. Vam v Ameriki tega ni treba. Dobro živite, pa če imate uro budilko, ki vas kliče na delo, ali ne. Slovinci iz Amerike so mi pravili, da vas tam vlada živi, ako nimate dela, boljše, kakor pa žive tukaj zaposleni delavci."

"Iz dobre dežele ste," je še omenila.

Očitno se mnogi obiskovalci iz Amerike pred temi ljudmi preko mere bahajo in kažejo svoje dolarčke, a z napitnino so večinoma skopi.

Uro budilko sva imela z Angelo zmerom s sabo. Zadržala je ob 4. zjutraj. Bili smo kmalu vsi trije pripravljeni in odšli na vogal, kjer pristajajo busi. Nekdo se je pred nami ustavil in rekel: "Ako čakate busa, ste prezgodnji. Ima uro zamude."

Angelina mama se je usedla na klop, Angela in jaz pa sva šla šetati ob jezeru. Bleski otroček je tiho tomotno zrl iz vodne gladine. Zvon njegove cervkvice je imel zaželjen mir. Gospada je spala. Kmetje in kmetice so dovažali na Bled mleko, sočivje, sadje, rože, drva in kar še imajo drugega naprodaj. Nekaj tega imajo mnogi naročnega v naprej. A za drugo je treba kupecv šele iskati.

"Veliko ste pripeljali, go-spa," sem omenil neki ženski potem, ko sva ji z Angelo voščila dobro jutro. "Nekaj je že," je odvrnila. "Imate vse že prodano?"

"Hvala Bogu, če bi imela! A bom morala šele ponujati."

"Pa boste prodali?"

"Če je božja volja, bom," je rekla. "Hudo je voziti nazaj. Staremu, otrokom in meni je težko, če pridem nazaj s polnim vozom in brez denarja."

Zavila sva v odprti "dancing" (moderni plesni paviljon) in ogledovala ljudi, ki so bili drugi in vse drugačni nego oni prejšnji večer. Po parketih, po katerih so se morda do 4. ali 5. zjutraj drsali plesalci, zdaj "plešejo" ženske s čistilnimi krtačami, s cunjami, metlami in s posodami z vodo.

"Dobro jutro dekleta, ste ve-sele?"

Angela me je dregnila, čes, tako se ne pozdravlja ljudi, in skušala s svojimi besedami popraviti moje napako. A neka ženska mi je v šali vendarle rekla: "Seveda smo vesele! Mar ne vidite, da se solzimo od samega smeha?" In je hitela pomivati pod dalje. Druge so brisale ste-ne, čistile kljuke in druge kovine, da so se spet svetile kakor da so nove, pomivale mize in jih spravljal v red. Hiteti so

morale, da je skoro vsem tekel pot po obrazu.

Težja dela so opravičali možki. "Dobro jutro! Kako se imate, fantje?"

Ozrli so se trije, potem drug v drugega, nekdo je nekaj zamomljal in se spet zatopil v svoj posel. Bržkone so si mislili: "Kaj mu je neki, da stikuje tod ob tem času?" Angela pa me je podučila, da takih vprašanj — ameriškega "how are you" — tukaj niso navajeni, tudi če vprašaj po slovensko. K sreči sem imel s sabo paket cigaret. "Zelite?" sem rekel najbližjemu delavcu. Vzel je eno. Nu, še eno potegnite. In tako drugemu in tretjemu. Pa smo bili prijatelji.

Dobro, da njihovega bossa to jutro ni bilo na izpregled.

S pločnika po klanecu smo začeli odmev korakov, ki jih nisem ugatali. Le čemu tak glas. Kmalu sem se uveril. Na naš vogal je prišla mlada gospodična iz Avstrije čakati busa, kakor mi. Zelo oblečena, a na čevlji leseni podplati. Takih obuval — ki so sicer lična, tam mnogo prodajo in videl sem jih tudi v prodajalnah obuval v tej deželi.

Končno je bus vendar dospel. Bil je poln, da smo se z našimi ročnimi kovčegi komaj stlačili notri. V zlatem jutru je ustavil še na par drugih križiščih na Bledu. Nato pa v dir proti Brezjam. Zadišalo je po ajdi, ob hišah so nas pozdravljale grede rož, na polju se je klanjalo še nekaj poznega žita in v sadovnjakih so se nasmihale jablane in hruške, vse upognjene dozorelih sadežev.

Tu in tam na polju smo videli ljudi: moške, ženske in otroke. Očitno so tu že od 6. ali 7. zjutraj. Zal mi je bilo otrok, ker sem se spomnil nase. Bili so dnevi, ko me je oče zval s postelje že ob 5., večasi celo ob 4. zjutraj. In po nekaj urah sem moral že utrujen od dela v šolo. In iz šole zopet na delo. Včasih sem vsled skrbi, kako in kdaj bom izdelal naloge, in zaradi utrujenosti, plakal. Mati me je enkrat zalotila in s skrbjo vprašala, kaj me boli. "Ničesar."

"Nu, kar tako se ne smeriš," je rekla. Pojmal sem ji o svoji trudnosti in o skrbih zaradi šole.

"O, dela se nikar ne boj," je rekla svareče. "Ata in jaz delava trdo odkar sva shodila. Tudi tebi se ni treba 'cerkljati'."

Sprevodnik v busu je bil jako vljuden. Rad bi nam preskrbel sedeže, ali nas vsaj spravil v kak kotiček, da nas ne bi pre-rjavili. Ni se mu posrečilo. On je pač mislil, da smo vsega dobrega navajeni tujci, pa je nam tu neprijetno. Ko pa bi nas kdaj videl, kako smo se že leta in leta prerivali po dvakrat na dan v ameriških mestih v "rush hours" za prostor na pouličnih varah, v busih ali v lokalnih vlakih, ki je le nasmešnil, čes, tu se vam ni treba toliko drenjati!

Na glavni cesti blizu Brezja je bus ustavil in sprevodnik pojasnil, da imamo do cerkve približno kilometer hoda. Bus z gnječo svojih potnikov je odbrzel dalje.

Na detelji in travi ob poti na Brezje je blestela rosa. Otroci veseli in zdravi, oblečeni prav

Intriga, ki se je J. L. Lewis ne bo mogel nikdar otresti

Poročali smo že, da so na zadnji konvenciji UMW zlikovci spustili pred odrom navzdol, ravno ko je imel John L. Lewis najbolj ognjevit govor, komunistično zastavo. V dvorani je vsled tega nastal silovit kraval. Reditelji so se dolgo trudili, predno so zopet uspostavili mir. Casniki poročevalci, ki so rekli, da se na tej konvenciji dolgočasijo, pa so kar iznenada dobili obilico posla. "Stunt", kdorkoli ga je igral, se je imenitno posrečil. Leta in leta bodo z njim dražil Lewisa, čes, poglejte, govoril je pod zastavo Sovjetske Rusije! Ne utajaj, kajti slika je prča. Lewis je zahteval policijsko preiskavo, ki pa ni zalega. Reporterji so dobili zaželjeno priliko, da se v UMW "opirri" komunizem in jo bodo ponavljali, dokler bodo mogli z njo privatni interese unij premogarjev ikodovati.

tako dobro kakor farmarski in delavski otroci v naši deželi, so hiteli v šolo. Veseli in razposajeni kakor povsod, kjer jim ni sile. Tem gotovo ni bilo treba zjutraj na polje.

Dospeli smo do cerkve. "Prav tako se mi zdi, kot takrat, ko sem bil prvič tukaj," sem rekel Angeli in njeni mami, čeprav sem bil šele 3 leta star. Ugo-varjali sta mi, da poznam cerkev le iz slik, ne pa iz spomina. A tiste prve poti se natančno spominjam, ker sem bil prvič v vlaku, ki se je tako nevarno zibal, da so me vsi tolažili. Neka romarica mi je dala grozdja. Pa sem se privadil. Prav tako se spominjam poti nazaj grede. Ker je bilo romarjev nič koliko, so jih vozili s postaje Otoče tudi v živinskih vagonih. Tovorni vagončki so imeli v ta namen mala okenca, ki pa so bila zame previsoka. Na klopi ob stenah so posedle ženske in stari možki, drugi so stali. Tistega vagona, teme v njemu in gnječe se spominjam, kakor da bi bilo včeraj. Na Brezje so me vzele starši potem še enkrat, a ona druga pot ni napravila name nikakega vtisa.

Stojnice v bližini cerkve so bile še zaprte. Po dvorišču okrog cerkve je šetalo par duhovnikov in nekaj možkih je stalo tam blizu, zatopljenih v pomenek. Bilo je vroče jutro. Kovčegi, ki sem jih nosil, so mi pospešili potenje. "Kaj mi koristi taka pokora, če pa ne verujem vanjo!"

Angelina mama se je smejala. "Zmerom se boš potil. Ako bi bil bogat, bi ti drugi nosili in stregli. Le potrpi. Saj ti ni nič hudega!"

Z one prve poti na Brezje sem si jih predstavljaj kakor šmarno goro, če ne še višje. Spominjam se, kako smo šli a postaje preko reke, in potem v klanec, ki se mi je zdel nedogleden. In ob poti je sedelo nič koliko beračev, ki so za krajcarje obljubovali moliti za dobrotnike noč in dan.

Ampak Brezje je v resnici planota. Res je z Otoč proti Brezjam precejšen klanec, ampak ne tolikšen, kot se mi je videl takrat v otroški domišljiji.

Okrog cerkve in po vsi okolici so rodovitna polja, da malo takih. Bohotne rože zgovorno pričajo o rodovitnosti zemlje in dobri klimi. Sadni vrtovi so bili polni rožnatih jabolk in hrušk. Posebno jabolk.

Res, lepa krajina, prav nič silna Sveti gori, Svetim Višar-

jem, Šmarni gori in drugim bo-zjim potom.

Prtljajo smo nesli v Finžgarjevo gostilno, ki je na Brezjah menda največja in slovi vsled dobre postrežbe. Gospodinjino smo vprašali, kje stanuje Nežika Grilčeva. Prav blizu. Greste med vrtovi do te in te poti, pa ste pri njeni hiši.

Okrog 9. ure (bil je delavnik) so začeli odpirati stojnice. Na steni cerkve je sverilni napis, da na odmerjenem kraju, ki je cerkveno zemljišče, ne sme nihče prodajati. Ampak kakih sto čevljev stran je zemlja že privatna in na nji pa stojnice in gostilne — sedem gostiln vseh skupaj, z gospodarskimi posloji in dodatnimi hišami za prenočišča. Blizu cerkve so gradili posebno stojšče, kakih pet čevljev višje kot je dvorišče. Delavci so se ravno pripravljali, da prično svoj siht. Hiteli niso nič bolj kakor v naši deželi pri WPA. Čemu tudi, saj je njihna plača celo nižja, čeprav niso "na relifu".

Zavili smo v cerkev. Zares se je spominjam, sem znova dejal.

Pri spovednicah so klečali ljudje in se iznebovali z gorečim pripovedovanjem spovednikom in molitvijo svojih grehov.

V kapelici čudodelne Matere Božje je maševal duhovnik. Kakih trideset ljudi, večinoma žensk in nekaj starih možkih, je klečalo pred oltarjem, zatopljenih v molitev. Morda so vsi v stiskah, pa prosijo tu čudodelno pomoči in usmiljenja.

Šli smo za oltar. Spominjal sem se ga dobro, ker je bila kapelica čudežne Matere Božje vzdana v novo cerkev, in ker me je mati takrat primorala, da sem moral okrog oltarja kleče. "Čemu?" sem jo vpraševal. In hlaček se mi je zdelo škoda.

Bergelj je bilo takrat cela skladnica.

Sedaj niti ene. Delale so napotje in izplačevale se niso. Zato so jih spravili stran. Pač pa so stene za oltarjem od spodaj do vrha polne zahvalnih "tabel". Nekaterje teh tabel so draga stvar. Druge bolj skromne. Ta se zahvaljuje na nji za čudežno ozdravljenje. Vsi zdravniki so obupali, a prošnja ki Mariji na Brezjah je pomagala. Hvala Ti, preblažena Devica Marija! Nekaj časa sem zahvale prepisoval v notes, a so si približno enake. Očlovek ne bi verjel, kaj vse pripisujejo

pobožni ljudje podobi Marije na Brezjah. Kmete je otela pred bobnom, poročenkam, katerim ni bilo dano, da bi rodile, so s priprošnjami do Marije na Brezjah postale matere, slabe sinove in hčere je pripeljala na pravo pot, o, kdo se bi vsega mogel spomniti!

Prostor za zahvale na stenah je treba seveda plačati. In sliko. Veljavna je le, ako jo uslišani romar naroči v samostanu na

Brezjah. Lahko bi jo sicer naročil drugje ceneje, a ne bi bila veljavna in Marija bi se žalostila, če bi pri taki stvari uslišani bogaboječji mislili na denar! Saj denar vendar ni nič! Duša je vse! Kaj pomaga, če si vse bogastvo pridobiš, na svoji duši pa škodo trpiš!

Jako dobro za gospode na Brezjah, ki se denarja prav nič ne branijo. (Dalje prihodnjič.)

Iz zapisnika seje odborov J. S. Z. dne 5. januarja 1940

Navzoči Anton Gardn, Donald J. Lotrich, Frank Alesh, Frank Zaitz, Louis Beniger, Justin Zajec, Joseph Drasler, Angela Zaitz in Chas. Pogorelec. Predseduje Anton Gardn. Zapisnik sprejet kakor je bil čitan.

Dopisi. — Tajnik prečita pismo Nick Pesha, ki vabi na konferenco v Labor Lyceum za ustanovitev koncila raznih delavskih skupin v obrambo socialne demokracije. Govoril bo August Claessens iz New Yorka. Fr. Zaitz predlaga, da se pismo vzame na znanje in da se tega zborovanja od naše strani lahko vsakdo udeleži, toda ne v imenu zveze. Justin Zajec protipredlaga, da se pisma, odnosno vabila, ne vzame na znanje. Protipredlog sprejet.

Cankarjeva družba sporoča iz Ljubljane, da je knjige za Prosvetno matice poslala v priporočeni paketi po pošti, da pa bo z njimi nedvomno zamuda vsled vojne v Evropi in na morju.

Poročilo tajnika. — V zvezi ni od prejšnje do te seje nikakih posebnih sprememb. Ob koncu leta smo imeli 23 poslujočih klubov. Dalje 7 aktivnih in 2 pasivna člana pod oznako "members at large". Povprečno število članov je bilo na podlagi razpečanih znamk v prošlem letu 430, kar je par članov več kot koncem leta 1938. Rednih znamk je bilo lani izdanih 1602, dualnih 1090, mladinskih 56 in izjemnih 1141, katerih število je nekoliko višje kot koncem 1938. To ob enem pomeni, da so bili naši dohodki na članarini in konvenčnem skladu nižji v vsoti okrog \$400.

V sedanjih okolščinah JSZ ne bo mogla funkcionirati z dohodki, kakršne ima zdaj, zato bo pač treba misliti na reforme. Dokler smo imeli okrog 40 aktivnih klubov, nam ni bilo treba biti v skrbeh za gmotna sredstva toliko, kakor sedaj, ker so bili dohodki na članarini priični. Vrh tega so pomagali tudi dohodki Prosvetne matice toliko, da nam v obveznostih ni bilo treba zaozostajati.

Običajno smo se v vsakem letu predsedniških volitev posvetili socialistični volilni kampanji in jo vzdrževali sami s prispevki v kampanjski sklad, za katere smo se obrnili na napredne organizacije širom dežele. Kaj bomo mogli v tem oziru storiti letos, odvisi od okolščin, ki niso v naši moči. Socialistična stranka objublja poseži v volilno kampanjo s svojim predsedniškim kandidatom. Ako to res stori, bomo vedeli šele meseca aprila, ko se vrši njena konvencija.

Dalje je tajnik poročil, da se naj določi sedež našega bodočega zbora, in datum zanj, na tej seji.

Gled Prosvetne matice dodaja, da je od prošle seje naše eksekutive priglasil pristop krožek št. 5 Progresivnih Slovenk, Conemaugh, Pa., ponovno pa se je pridružil društvo št. 44 SNPJ, istotam, in pa klub št. 27 JSZ v Springfieldu. Z arhivom je bila P. M. v službo od prošle do te seje Slov. nar. domu v Indianapolisu, Franku Masletu v Little Fallsu, N. Y., in dram. društvu Slovenija v Barbertonu, O.

Naše publikacije. — Na predlog s. F. Zaitza sklenjeno, da se na prihodnjo sejo upravnega odbora povabi tudi vse člane odborov JSZ.

Fr. Zaitz pojasnjuje o pripravah za izdajanje Majskega Glasnika, ki bo posvečen jubileju 35-letnice Proletarca. Naj se ob tej priliki povabi vse klube, da pošljejo vanj svoje slike in ne-kaj zgodovine o svojem delu.

Prihodnji zbor. — F. Zaitz priporoča, da se naj XII. redni zbor JSZ in Prosvetne matice prične v četrtek 4. julija in skonča v soboto 6. julija, v nedeljo 7. julija pa se ga zaključijo z zabavo, ako mogoče.

Aleš predlaga v tem smislu, Angela Zaitz podpira. Sprejeto.

Sedež zbora. — Sledi razprava o vprašanju, kje naj bo sedež zbora. Chas. Pogorelec predlaga Chicago, iz razloga, ker bo tu mogoče izvršiti naše zborovanje najceneje.

Anton Gardn izvaja, da je treba preudariti, kje bi mogel imeti naš zbor čim več moralnega uspeha. Meni, da baš v okolščinah kakršnih smo, bi bil Cleveland najprikladnejše mesto. Zato protipredlaga, da naj bo naš prihodnji zbor v Clevelandu. Angela Zaitz podpira.

Aleš izvaja, da naj upoštevamo vse okolščine. Kmalu po vojni smo imeli zbor v Clevelandu, za katerega tam ni bilo zanimanja. Nič nam ne more jamčiti, da bomo letos zanj dosegli kaj več. Vzemimo v upoštevanje, da so tam v naši naselebinni posebne razmere in da ne moremo računati na uspeh zgolj zato, ker se bi zbor vršil v Clevelandu namestu kje druge. Udajati se iluzijam je nevarno.

Justin Zajec pravi, da je za Cleveland, ako se tam odločijo za sodelovanje. V tem slučaju ni za JSZ nobene bojzani. Ako pa tam ne bo volje za prevzem aranžmeh za zbor, je potem seveda na mestu priporočilo, da se ga skliče v Chicago.

Donald J. Lotrich izvaja, da se tam naše moči cepijo na vse sorte aktivnosti, pa morda ne bodo utegnili posvetiti za aranžiranje zbora toliko časa, kot je potrebno za njegov uspeh.

Anton Gardn spremeni svoj predlog v toliko, da naj se vrši zbor v Clevelandu le, ako se zanj izrečejo tamošnji klubi.

Razprave se znova udeleže skoro vsi navzoči.

Pri glasovanju, oddanih za protipredlog Antona Gardna, da se zbor vrši v Clevelandu, ako se tamošnji klubi izrečejo zanj, šest glasov, in za predlog Chas. Pogoreleca, da se vrši v Chicagu, dva glasova.

V odbor za sestavo agende za bodoči zbor so izvoljeni Anton Gardn, Joseph Drasler, Chas. Pogorelec, Louis Beniger in Frank Zaitz.

Na predlog s. Aleša sklenje-

no, da naj aranžmeh glede volitev delegatov odredi v smislu pravil tajnik Chas. Pogorelec.

Sledi splošna razprava o raznih vprašanjih, ki se je udeleželo vsi navzoči. Seja zaključena ob 11:25 zvečer.

Koncert Tomaža Cukaleta dobro uspel

Chicago, Ill. — Zadnje nedeljo popoldne je naš dobro znani učenc petja, Tomaž Cukale, priredil obširen koncert v dvorani SNPJ. Sam je nastopil v lepi zbirki slovenskih in drugih pesmi ter opernih odlomkov, poleg tega pa še v duetih z operno pevko Esther Block in z George Marchanom, ki vodi jugoslovansko uro na radiu vsako nedeljo ob devetih zjutraj tako za nas Čikažane, kot za naše farmarje po sosednjih državah. Nadalje sta sodelovala naša dva pevska zbora, namreč moški zbor "France Prešeren", ter mešan zbor "Sava". Vmesno je zaigrala dve piano soli gđc. Mildred Suzima.

Ves program je bil primerno dobro posrečen, in občinstvo je bilo videti povsem zadovoljno. Dvorana je bila polna, in po mojem mnenju je bilo kakih šest sto udeležencev. Uspeh je bil torej ne le potom kulturnega užitka, temveč tudi gmotno, kar našemu neutrudljivemu učencu na kulturnem polju seveda vsi iz srca privoščimo.

Naša dva pevska zbora sta se oba prav dobro postavila. Odkar obstaja zveza pevskih društev tega okrožja, se je staro nasprotno precej ublažilo, kar je zelo dobro in razveseljivo znamenje. Letošnjo spomlad bodo vsa pridružena pevska društva priredila letni peyski festival tu v Chicagu. Esther Block ima jako prikupen, čist in krepak glas, zato jo je občinstvo zelo odobraval. Tudi Mildred Suzima je bila pohvalno sprejeta s svojimi piano solami. Programovodja, George Marchan, ga je dobro lomil v zabavo nam vsem. Dobro je predstavil in pojasnil vsako točko programa, vmes pa vpletal razne dovpite in šalivke, da se je občinstvo res priljubilo. Vidi se, da je on na odru doma in da je oderska vročica njemu neznana. Pevec Tomaž Cukale pa ni tako srečen. Upati je, da bo po večkratnih nastopih obvladal to neprijetno situacijo ter postal živahen in prožen na odru — kar bi pripomoglo k izpopolnitvi glasu in bi zelo dvignilo prikupljivost celotnega nastopa. Ker se še uči, bo morda vse to dosegel v doglednem času.

Po programu je bil ples v obeh dvoranah, žrebanje dobikov, ter splošna postrežba s pi-jaočo in jedili.

Frank S. Tauchar.

Trda borba

Delavci pri International Harvester kompaniji v Chicagu so se pred par leti zavzeli spre-meniti tudi to industrijo v unijsko delavnico. Zagotavljajo, da bodo uspeli v svojih naporih.

35-LETNICA PROLETARCA

V NEDELJO 3. MARCA
v dvorani SNPJ, 2657 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

Ziva slika. Nagovor o pomenu slavja, Frank Zaitz.

Sopranistka Louise Kelemenic iz Garyja, Ind.

Govornika Etbin Kristan in Maynard C. Krueger.

Pevski trio sester Mary, Ernestine in Lucille Jugg.

Enodejanka. Spisal za to slavje Ivan Molek.

Pevski zbor "SAVA".

Med programom in zvečer igra v gornji dvorani orkester
JOHNA GORSKA ml. iz Springfielda, Ill. V spodnji
PUCLJEV TRIO.

PRICETEK PROGRAMA OB 3. POPOLDNE.

Vatopnice v predprodaji 35c. Pri blagajni 50c.

Prepričali ste se,

da je AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR za leto 1940 knjiga, ki je vredna, da jo čita vsakdo, zmožen našega jezika.

Ker se je vsebina koledarja dopadla vam, se bo tudi drugim, ki ga še niso čitali. Priporočite ga jim, ali pa naročite par izvodov vi, ker jih boste mednje na ta način še najlaglje razpečali. S tem sodelovanjem boste pomagali, da bo koledar čimprej ves razprodan.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Earl Browder se na svojih shodih zgraža radi obsodbe nad vlado, češ, da ga prosekutira ker je komunist. Čemu pa prosekutira navadna delavca, ako kršijo priseljeniške zakone, ali pa naredbe o izdajanju potnih listov? Mar naj bi rajše priznal krivdo, da je res potvarjal potne liste, ne samo enkrat, in vselej bi ga lahko dobil pod svojim pravim imenom, ako je imel poštene namene. Mar ni bilo vse polno drugih iz Amerike v Rusiji, na primer James H. Maurer, ki je bil tam v isti dobi pod svojim imenom kot je Browder brodaril pod tujim? Ako je šel lahko Martin Judnič in drugi Slovenci tja pod svojim imenom, čemu treba ameriškim vodilnim komunistom za potovanja po inozemstvu tujih imen in ponarejenih potnih listov? Nešto ameriških radikalcev je bilo že v Rusiji od početka njene revolucije in v poznejših letih, ne da bi jim bilo treba skrivati identiteto. Čemu jo je bilo treba Browderju? Mar ne ve, da so v Rusiji taki prestopki kaznjivi s smrtjo? Tu pa se lahko norčujejo iz obsodbe, iz vlade in sodišča, ki mu je naložilo kazen, ne da bi mu bilo treba v zapor, ker se ga lahko otepa s prizivi.

Raymond S. Hofses, urednik socialističnega tednika Reading Labor Advocate, pravi, da ni Browderjevo uporabljati potvarjenih imen in potnih listov pospešilo revolucije niti eno samo minuto. To je resnica. Toda od svojih pristašev je za SVOJE grehe le izvelkel nad to tišo dolarjev v SVOJ obrambni sklad.

To ni junaštvo, ne mučeništvo, nego izrabljanje sfanatiziranih ljudi in odbijanje drugih od delavskega gibanja, češ, "glejte ga! Sicer pa so vsi enaki!"

Prijatelj Jože Hočvar v Pueblu trdi, da obsojamo Rusijo, ker nam tako UKAZUJE druga internacionala. Ako je Jože tako v zmoti glede Rusije, kakor je v tej trditvi, tedaj tudi o Sovjetski Uniji ničesar ne

ve. Kajti socialistična delavska internacionala ni kominterna, zato nikomur ne ukazuje. Izražala le svoja stališča in socialisti se večinoma ravna po njih. Ukazuje pa kominterna. Dokler je komunističnim listom ukazovala pisati PROTI hitlerizmu in agresivnosti, so pisali PROTI. Kaj počno zdaj, ve lahko tudi naš prijatelj v "zapadni slovensko metropoli".

Trije rušilci, ki jih je imela Jugoslavija, so z vojaškega ozira brez pomena, kajti v slučaju vojne z Italijo bi morali nemudoma pobegniti v Kotor. Enemu teh, ki je bil najnovejši in krščen za "Ljubljano", tega ne bo treba, če ga ne dvignejo. Potopil se je blizu Splita, ko je zadel ob podvodno čer. Njen poveljnik Ahlin si je vzel življenje sam s samokresom in je s tem sledil kapitanu nemške vojne ladje Graf Spee, ki jo je dal sam potopiti ob obrežju Južne Amerike rajše kot pa da se bi z Angleži spustil z nova v boj.

Slovenski letalci v tej deželi imajo slabo srečo. Ali se ubijejo, ali pa bankrotirajo. Le par jih je menda, ki so uspeli in dobili pri aeroplanskih družbah dobre službe.

Slovenija za Slovence, je spet geslo komunistov na Slovenskem. Čemu tudi ne pravijo, "Finska za Fince"?

Ameriška zastava ima v komunistični stranki čudno zgodovino. Ko je bila leta 1919 v Chicagu ustanovljena, so dvorano okrasili samo z rdečimi zastavami. Mestna ordinanca zahteva, da mora biti poleg kakršnekoli druge zastave tudi vsaj ena ameriška zastava. Uprava konvencije je rajše potrgala vse rdeče zastave dol, kot pa da bi poleg njih razobesila eno zvezdnato. Toda pogledite komuniste danes! Odr, na katerih nastopa Browder in drugi komunistični govorniki, so vsi okinčani samo z zvezdnatimi zastavami. V njihovih paradah je ameriških zastav toliko kot Stalinovih portretov v paradah

v Moskvi, Tajnik kom. stranke Frank Mucci v Springfieldu, Ill., poziva na debato duhovnike ali kogarkoli, ki trdi, da komunistična stranka ni ameriška patriotska organizacija. Zelo zanimiva sprememba, kajne da. Ampak komunisti so kakor plešalci. Eni kot drugi se obračajo po muziki.

"Hrvatski ustaši" v Ameriki so poslali pismen pozdrav hrvatskim romarjem, ki so pod vodstvom nadškofa Štepinca šli v Rim, da se poklonijo Sv. očetu. V svojem pozdravu pravijo "ustaši" premilostnemu nadškofu, kako hudo jim je, ker se ne morejo skupno z njim pokloniti Kristovemu namestniku na zemlji in ga prositi, da naj moli k Vsemogočnemu za osvoboditev drugega jim hrvatskega katoliškega naroda, ki mu je le "za krst časni i slobodu zlatnu". Ob enem se "ustaši" nadejajo, da jim bo Sv. Oče proglasil za svetnika Hrvata Nikolo Tavilica. Zares je to več kot predpustna šala. Ni čudno, ko pravijo Hitlerjevi krvniki, da je treba s primitivnimi narodi govoriti v jeziku, kakršnega razumejo. (Ta jezik so po njihovem mnenju batine.)

"Zajedničar" z dne 31. januarja je spet poln protestov proti odsvoliti petih starih uslužbencev iz urada Zajednice, katere je večina upravnih odborov nadomestila s svojimi prijatelji in pristaši. V upravnem odboru HBZ imajo pravico glasovati štirje stalno nameščeni odborniki, namreč glavni predsednik, gl. tajnik, gl. blagajnik in tajnik bolniškega oddelka. Ampak se upravnega odbora se udeležuje tudi gl. podpredsednik, Ta je z gl. blagajnikom in tajnikom bolniškega oddelka in ta trojica tvori eno glasovno večino. Konvencija se je vsrila minulo jesen, stala je osemdeset tisoč dolarjev, a dosegla ni drugega kakor tako silovit notranji boj, da je bilo v zgodovini te organizacije še malo takih. Večina uprave je povišala svojim ljudem komaj par mesecev po konvenciji tudi plače, ki postanejo veljavne z referendumom, ako jih članstvo odobri. Izgleda, da to borba v HBZ še dolgo ne bo končana. Urednik Zajedničara Petrak je z "manjšino", to je, z gl. predsednikom Butkovičem in tajnikom Derkosom, a urednik angleškega dela, ki ga v HBZ izvodi konvencija, pa z "večino". In tako se v glasilu klestijo med sabo odborniki, društva in člani. Čudno je, da Zajednica vzlic temu napreduje.

Frank Barbič se v tej številki pritožuje proti kegljaški "kulturi", ki jo zdaj goji tudi Slovenski delavski dom v Collinwoodu. Ampak Collinwood ni edini kraj, ki se zanima za ta sport. Člani in članice SNPJ v Chicagu imajo vsako sredo najeta kar dva floora kegljišč. In če jih ne bi imeli, bi radi tega ne bilo med nami nič več kulture, kakor jo je sedaj.

Social-demokratska federacija se proglasi za stranko

Eksekutiva Social-demokratske federacije je sklenila obdržati letos konvencijo in ji predlagati, da se proglasi za politično stranko pod imenom, kakršnega si bo sama določila. Ob enem je eksekutiva sprejela resolucijo, v kateri pravi, da naj bo glavni smoter socialdemokratske federacije v letošnji volilni kampanji braniti vse socialne pridobitve, ki so bile sprejete pod Rooseveltovo administracijo. Ako ne bo nobena izmed vodilnih strank (republikanska ali demokratska) nominirala liberalnega kandidata, bo posegla v volilni boj socialdemokratska federacija s svojim kandidatom, ali pa podpirala kandidata drugih delavskih in farmerskih skupin, toda le takih, ki so proti nacizmu in komunizmu.

Ob enem je Social-demokratska federacija sklenila preme-

Nemški vojaki in vjetništvo morajo delati

Na tej sliki je skupina nemških vojnih vjetnikov v Franciji, ki si morajo hrano in stan zaslužiti z delom. Nemčija pa je vzela v prisilna dela

celo okrog 80.000 čeških delavcev in vse poljske vojake, dalje mnogo poljskih delavcev in Zide. Na ta način jih ima pri garanju skoro zastonj. Ako hočejo ljudstva v Evropi to stanje odpraviti, morajo vreti diktature in se odločiti za sodelovanje namesto za vojno drug proti drugemu.

stiti svoj glavni urad iz Washingtona v New York. Izjavila se je za sodelovanje v pomoč napadeni Finski, za obrambo persekutiranih Židov, Poljakov in drugih, ki trpe pod evropskimi diktaturami.

Komentarji iz Detroita

Detroit, Mich. — Torej kot sem čital v Proletarcu, je nekdanji član JSZ in bivši naročnik Proletarca na seji naprednega društva v Milwaukeeju proglasil Prosvetno matico in JSZ mrtvim. Kje pa so bili na oni seji napredni člani? Ni bilo prav, da so pustili nazadnjakom ponižati društvo, ki je slovelo za eno najnaprednejših. Posebno ne sedaj, ko slavi 35 let svojega delovanja za napredek.

Tudi bi rad vedel, koliko je še milijonskih fondov. Rekli so, da jih je Kristan že nič koliko zapravlil. Nekaj pokojni Jože Zavertnik. In zdaj pa še Zajc. Ali je še kateri ostal za Pogorelca in Molka? Well, nekdanjih ultrasvobodomislecev in naprednjakov je povsod. Tudi v Detroitu jih je nekaj.

Henry Ford ima okrog svoje tovarne tako močne "festunge", da jih niti Hitlerjevi topovi ne bi prodrli. Niti ne z "big bertami", ki baje mečejo svoje izstreke 75 milj daleč. In ker unija v tem položaju ne more blizu, propagira bojkotiranje. Namreč, da naj ljudje ne kupujejo njegovih lizik. Ampak če so vsi taki unionisti, kot jih je nekaj med tujakšnji Slovenci, potem tudi z bojkotom proti Fordu ne bo nič. Kajti Fordove lize kupujejo drug za drugim. In nekateri že v tretjič.

Pri nekem naprednem zboru so prišli v urade sami naprednjaki. Po pravilih se ne bi smelo oddati vseh uradov iz rok. Ampak kaj se če, ko pa se človek tako utruji. Ob enem pa treba dati mandate takim, ki bodo sposobni ustvariti več harmonije med pevci. Kaj zato, če se nekega dne lahko vse imetje "zmufa" kam blizu cerkve.

Tudi pri nekem domu so se utrudili v uradih. Na vse načine so jih hoteli naprtiti onim, kateri se ne utrudijo. Oziroma se inočejo utruditi, zato si rajše zaračunajo; na primer, za skličenje odsekov seje \$25.

Se veliko bi lahko pisal o napredku pri nas. Pa je treba pomiti moj pečlarski stan, pripraviti lumc za zjutraj in morda dobim nocoj še goste v vas. Pečlar.

Tudi železnice uspevajo

Ameriške železnice so lani imele v svojem obratu 215 milijonov dolarjev več čistega donosa kakor leta 1930.

Glasovi z druge strani

Milwaukee, Wis. — Gornji naslov pod mojim malim protestom zoper bombastično pisanje v Proletarcu v pogledu rusko-finskega konflikta ni bil upravičen. Prvič, jaz ne smatram, da sem "na drugi strani". Res, da nisim več aktiven kakor sem bil v mladosti. Vzroki so različni. Prvi je, da sem se postaral. V takih letih si človek najbolj želi miru kolikor največ mogoče.

Drugo je, da ako človek v današnjem neravnem stanju pove svoje misli odprto, je zlo. Če pa igra "mulca" in vse vsakemu potrdi, je za človeka, ki je vse svoje življenje posvetil delavskemu idealom, enako težavno. Bratstvo, svoboda, enakopravnost! Ko bi bil mislil, da bom dvignil toliko prahu in dregnil upravnika Proletarca s svojimi par besedami, bi bil rajše ostal tih.

Ampak Proletarec je mene demagoško osimfal in se poslužil nesrečne komunistične taktike, na podlagi načela, ubij ga kar na mestu, da ti ne bo več škodoval.

Nimam časa, da bi odgovarjal na vse neresnične klevete o moji osebi, zato le nekaj besed v pojasnilo. V dotičnem komentarju v Proletarcu sem bil prikazan za vrtlogavca človeka. Leta 1920, v času razkola v socialističnem gibanju, sem res šel z levim krilom in s tem z radikalnim elementom. Ali je to bil zločin? Na tisoče socialistov je odstopilo od stare soc. stranke iz vzroka, ker so bili zopet taktiko voditeljev, kateri so odobraval in pomagali imperialistični, kapitalistični vojni.

Da, tudi jaz sem bil eden izmed zavedenih. Iz levega krila soc. stranke se je rodila kom. stranka. Yes, vsa hrvatska sekcija soc. stranke se ji je pridružila. Jaz sem šel z njo. Bil sem v nji par let. Ko sem uvidel, da se z njihovo taktiko ne morem strinjati, sem odstopil.

Ampak to ni pomenilo, da se u-maknem iz delavskega gibanja. Pristopil sem nazaj v socialistično organizacijo. Mar se naj me nazove za demagoza, ker sem to storil?

Kar se tiče mojega razočaranja, ker nisim bil izvoljen za poslanca v zakonodajno državo Wisconsin, naj izjavim, da to ni resnica. Zakaj nisim več član socialističnega kluba št. 37 JSZ, tega pravzaprav sam ne vem. Vendar pa je mogoče, da je bil Chas. Pogorelec o tem lahko napadno informiran. Dehela laž je, da sem pristopil v demokratsko stranko. Res pa je, da smo imeli takozvani Roosevelt for President Club. Well, ali ni tako rekoč vsa stranka bila indirektno za Roosevelta?

Wisconsin Farmer-Labor Federation deluje skupno s socialistično stranko. Ampak privržana ni z delovanjem soc. stranke izven Wisconsina. Torej čemu le meni zameriti, kjer je bila ogromna večina naprednega delavstva?

Meni se ni treba opravičevati zaradi principov. Sem še tam pri njih kot leta 1910, ko sem spoznal socialistično idejo: In danes verjamem več ko kdaj prej v Marksove teorije. Prav zato pa sem opozoril sodrube pri Proletarcu, da naj malo pozabijo na boj zoper komuniste ter rajše gledajo, kaj se pravzaprav godi po tem blaženem svetu.

Bilo bi boljše tolmaiti nam resnične vzroke te blaznosti s socialističnega stališča. V visoke šole jaz nisim hodil. Skromno znanje sem si pridobil zgolj v socialističnem pokretu, s katerim vsaj do gotove mere lahko prodram v mežlo zmede, v kateri se danes nahajamo.

Radio, buržvazija, vsi njeni instrumenti kriče, da je treba ohraniti demokracijo. S tem seveda kapitalistični sistem. Well, meni je še danes pred očmi Etbin Kristan, ko je prvič prišel iz starega kraja. Mnogo let tega, na shodu v SS Turn Hall je govoril o "mili domovini". Namreč, govoril je delavcu, ki je hodil peš od mesta do mesta lačen in umazan, a nato krenil s pota, se usedel pod jablano, ki je bila polna jabolk in tudi na tleh jih je bilo dosti. Radosten je vzkliknil, "oh, mila moja domovina... kako si lepa in dobra... Tu v tvojem kladu se bom spočil in navžil tvojega lahkega sadja". Komaj je pričel grizti v sočna jabolka, je prišel nadzornik, in ga, neopazno, udaril s količkom po glavi. In mu je krilnil, kakšno pravico ima on sedeti tu na pospevsto gospoda grofa. Tako je revež dobil povsem drugi pojem o svoji mili domovini.

Tako je tudi z našo demokracijo. Prosim vas, ali ni Anglija, v kateri vladajo baroni, grofi, principi in drugi aristokrati, gnezdo največjih imperalistov na svetu? Seveda, ljudstvo, ki živi na angleškem otoku, že dovoli nekaj svobode in čimboljše življenske razmere, ki so boljše kot drugod v Evropi. Toda kako žive ostali milijoni angleških podanikov v Indiji, na Arabskem, v Afriki itd. Danes se skriva pod lažide-mokracijo največje hinavstvo v zgodovini človeštva.

Ali ni Anglija dovolila pred leti Japonski vreti Mandžurijo Kitajski? Čemu? Zato, da bi Japonska dobila boljše priložnost napasti Sovjetsko Rusijo.

In Hitler? Mar ga niso postavili na oblastveno mesto angleški in ameriški kapitalisti? Avstrija, Čehoslovaška in Poljska niso Hitlerjeve žrtve, ampak na vesti Anglije. Namen Anglije je bil pustiti Hitlerja na rusko

Seja kluba št. 27 JSZ

Cleveland, O.—Zadnja seja našega kluba je bila bolj slabo obiskana. Krivdo smo zvrgli na izredno mrzlo vreme.

Ampak ker ima naš klub važne naloge in mnogo aktivnosti, se nadejam, da se vsi udeležite prihodnje seje v petek 9. februarja ob 8. zvečer v klubovih prostorih v SND.

Vabimo na udeležbo tudi somišljenike, ali kakor pravimo po angleško, simpatičarje, da pridejo na to sejo in pristopijo v naše vrste. Le z združenimi močmi vseh naprednih delavcev nam bo mogoče čim boljše in v temvečji meri vršiti naše delo za napredek in zboljšanje razmer. — John Kriebel, tajnik.

Nacijska Nemčija po sedmih letih hitlerizma

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Vendar pa je stopila nacijska Nemčija v svoje osmo leto z negotovostjo. Ljudstvo živi čedalje slabše. Nad 30 milijonov podjarmljenih ljudi, pred vsem Poljakov in Čehov, ne obeta tretjemu rajhu nič dobrega. Gospodinje v krušnih vrstah godrnjajo, četudi jim je to strogo prepovedano.

Strah pred tolovajem

Prav lahko se zgodi, da se bo nekega dne nezadovoljnost nemškega ljudstva obrnila proti Hitlerju toliko, da ga bo moral krotiti s še bolj brutalnimi sredstvi.

Med sosednimi narodi je Nemčija brez prijateljev. Belgija, Nizozemska, Švedska, Jugoslavija in tako dalje žele zmago Angliji in Franciji. Kajti kakor koli se trudijo ohraniti nevtralnost, vedo, da če v tej borbi izgubita Pariz in London, bo Nemčija ukazovala tudi malim deželam in ji bodo morale postati podložne, hočeš nočeš.

Tolažijo se, da ni nobena stvar trajna, in da četudi je hitlerizem uspel prebrsti sedem let svojih naporov za zavladanjem nad Evropo in nad svetom, je vendarle na trhljih nogah. Njegov temelj je šibak in na njegovo bodočnost se ne izplača staviti.

Italija razočarana

V svojem slavnostnem govoru 30. januarja k sedmi obletnici tretjega rajha je Hitler posvetil mnogo več besedi in časa slavljenu svoje zveze z Rusijo, kakor pa z Italijo. Vladni krogi v Rimu so bili vsled tega zelo nejevoljni.

Diesova komisija si ni zaslužila priznanja

Zvezni kongres je s 345 proti 21 glasovi podaljšal življenje Diesovi komisiji za preiskovanje neameriških aktivnosti do januarja prihodnje leto. Vsega skupaj bo stala ameriške davkoplačevalce — torej vse ljudi,

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

MILLER'S CAFE
5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah ke-košja. — Fina postrežba. Dobra godba.

ZA LIGNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

ZOPET JE TUKAJ!

Ugodna prilika enkrat na leto za samoobratujoči plinski grelec

PONUDBA za dokaz varčevanja na 90 dni

Dokažite samim sebi, da lahko zmorete čudovito udobnost vroče vode vedno na čepu.

* Na tisoče in tisoče družin se je poslužilo prednosti te senzacionalne dokazilne ponudbe lanskega leta. Samim sebi so dokazali, da lahko zmorejo udobnost in pripravnost vroče vode vedno na čepu. Da omogočimo drugim tisočerm, da ugotovijo, kako malo stane, ako imajo vročo vodo VEDNO na čepu, ponavljamo zdaj to ponudbo!

Vzemite si tri mesece časa, da dokažete samim sebi, da ni primerno biti brez samoobratujočega plinskega vodnega grelca...

Samobratujoči plinski vodni grelec vam daje stalno vročo vodo po presenetljivo nizki ceni. V resnici, vzeto galon za galon, vroča voda ne stane na ta moderni način nič več, kakor s starinskimi grelecem, ki ga morate oskrbovati na roko. Samoobratujoči plinski vodni grelec drži vodo vročo natančno pri isti temperaturi, ki jo želite, sploh brez vsake vaše pozornosti. Nič drugega vam ni storiti, kakor obrniti čep — vaša vroča voda je vedno v njem, podnevi in ponoči, za posodje, kopeli, čiščenje in pranje. Sto in epo gospodinjsko delo se bo opravilo lažje in hitreje, kadar imate obilico vroče vode, vedno ČAKAJOČE NA VAS! Preizkusite sami. Sprejmite to ponudbo za 90 dnevni dokaz varčevanja! Pomnite, vi boste edini razsojevalec pri tej preizkušnji v vašem lastnjem domu!

Ta ponudba velja samo za omejen čas

Obiščite svojega plumberskega trgovca takoj ALI PA POKLICITE WABASH 6000

MODERN COOKERY . CONSTANT HOT WATER . SILENT REFRIGERATION . GAS HEATING
THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ščevati in se poslužili že davno diskreditirane metode — podtakrjenih pisem, Dobilni so nekega kongresnika v Michiganu, ki jih je pred poslanci predčital, češ, tukaj imate vašega Diesa! Ta pisma vam pričajo, da je on zaveznik ameriških fašistov in jih protežira. A vladni detektivi so kmalu dognali, da so pisma ponarejena. Komunisti so za ta svoj trik potrosili precej stotakov, ne da se jim bi izplačali. Pač pa so napravili kongresniku Diesu veliko reklame, v kateri ga kapitalistični tisk oglašja za mučenika.

Ernsta von Starhemberg, ki je bil eden glavnih vodij klerofašizma v pokojni Avstriji, se je ponudil Franciji za prostovoljca v njeni vojni proti Nemčiji. Starhemberg, ki je bil mučitelj avstrijskih delavcev, je sedaj brez domovine. Njegovo veleposlovstvo mu je zaplenil Hitler. Ako Francija zmagaja, se Starhemberg nadeja dobiti svoje bogastvo nazaj in pa oblast nad Avstrijo. Toda račun dela brez krčmarja.

17 milijonov ljudi v tej deželi je meseca decembra prejelo vladno podporo, ki je znašala v enem mesecu 268 milijonov dolarjev. Neresja je le,

da je ljudi, ki so potrebni take podpore, več kot 17 milijonov, in da je podpora, ki so jo prejeli, nezadostna.

Poljaki pod Nemčijo so veliki reveži. Še nikdar v zgodovini se jim ni mnilo slabše. Najbolj jim lahko pomagala Rusija, a se noče zameriti Hitlerju. Obrnili so se na papeža, kar pa jim tudi ne bo nič pomagalo.

General Franco je v Španiji uvedel Mussolinijev sistem unije. Vse so prešle pod državno upravo in prav tako tudi zveze delodajalcev. Stavke so prepovedane.

Bratcemorni boj unij še nič ne pomenja. Eksekutiva AFL je suspendirala unijo tiskarjev (International Typographical Union), ker ji noče plačevati izredni asessment en cent od člana. Bil je razpisán pred dvema leti za boj AFL proti CIO. Tiskarji ga niso hoteli plačati. Njihov predsednik je izjavil, da izrednega asessmenta tudi zdaj ne bodo plačali, niti ne bodo šli v CIO, pač pa ostanejo samostojni, dokler se ne naseli sloga v unijske vrste. Tej uniji pripadajo tudi stavci v tiskarni Adria, kjer je tiskán Proletarec, v SNPJ, v tiskarni Enakopravnosti, Ameriške domovine in v vseh drugih unijskih tiskarnah.

bička". Ga nosi, ako se praktično gospodari.

Kaj pa je kegljišče za narod, ki se hoče bojevati proti izkoriščanju delavstva in za kulturo? Prav nič: Kegljišče se smatra za nekakšno razvedrilo onih, ki opravljajo lahka pisarniška dela, da se pri kegljanju razgibljejo. Negujejo jih tudi razne kompanije za svoje delavce, da pozabijo na drugo. V SDD keglja le ena skupina SSPZ. Druge so drugih narodov. Tista večina delničarjev, ki je bila za dodatno stavovo, ne keglja.

Pred sabo imam izvod revije The Readers Digest, v kateri čitam tudi tole:

"Most leading concerns in the country foster bowling as the ideal breeder of improved industrial relations."

Bell Laboratories v New Yorku prevzamejo dvakrat na teden 24 kegljišč za svoje uslužbence. Prudential Insurance Co. ima med svojimi uslužbenci 4000 kegljačev, Chrysler korporacija 5000 itd. Več kot sto petdeset korporacij, vključno U. S. Steel, so si zgradile lastna kegljišča za svoje delavce. John D. Rockefeller, ki je sam kegljač, je ustanovil kegljišče za delavce Colorado Fuel and Iron Co., da jih pomiri. Še celo pri njegovi River Side cerkvi v New Yorku kegljajo. In mi pri SDD jih posnemamo. Zakaj?

Da ljudstvo ostane v temi in pozabi na tisto, kar mu pripada. Pozabili smo že na naše drame in na naše petje, ki ga je že jako malo. Ni delavskih predavanj, ne shodov, kakor nekoč. Na vzhodni strani našega kulturnega svetlišča so nam zazidali okna. Naj to store še z zapadne strani in naš avditorij bo popolnoma v temi in mi z njim vred. Naš trud za izobrazbo bo zastoj. Mi bomo le sportniki. Tudi krasota našega vrta je izginila. Vse kar imamo, vzlic temu, da delamo profite, je veliko dolga. More kdo trditi drugače? Pa dovolj za danes. — Frank Barbič.

Prihodnjo soboto občni zbor Slovenskega delavskega centra

Chicago. — V soboto 10. februarja ob 8. zvečer se vrši občni zbor delničarjev Slovenskega delavskega centra. Na njemu bo tajnik Drasler podal finančno poročilo, upravitelj poslojpa Frank Zaitz pa razne druge podatke.

Ob enem bodo delničarji na tej seji razpravljali tudi o morebitni predelavi, ali o dozdavi k poslojpu. Zato je važno, da pridete vsi.

Vsi, ki imajo delnice, imajo na seji vse pravice in kandidirati v direktorij. Dalje je klub št. 1 delegiral vse svoje člane zastopati njegove delnice, vsaki član eno, torej imajo vsi pravico razpravljati, predlagati in glasovati. Klub št. 1 ima v SDC nad sto delnic.

V sedanjem direktoriju so Frank Alesh, Anton Gardn, Justin Saitz, Joseph Drasler, Angela Zaitz, Rok Božičnik, Filip Godina, F. S. Tauchar in Frank Zaitz.

Poleg tajnika in upravitelja bo poročal nadzorni odbor, blagajnik in drugi odborniki. Glede morebitnih predelav bodo udeleženci te seje dali navodila bodočemu upravnemu odboru.

Nekaj o seji JBLA

Chicago. — V soboto 3. feb. se je vršil občni zbor Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva. Udeležilo se ga je približno 80 ljudi. Predsedoval je Joško Oven. Tajnik Donald J. Lotrich je v svojem poročilu med drugim izjavil, da je ta slovenska finančna ustanova popolnoma varna, plačuje na vloge dobre obresti in da si je vzlic krizi minulih let pridobila popolno zaupanje.

Jakob Zupan je bil poročevalec za spremembe v pravilih. Večinoma so le tehnične značaja. Dosedaj se je ta ustanova imenovala Jugoslav Building and Loan Association. Na podlagi zakona je beseda "building" nadomeščena s "savings". Torej se zdaj imenuje "Jugoslovansko hranilno in posojilno društvo".

V direktoriju tega društva je devet članov. Vsako leto poteče termin trem. Izvoljeni so za tri

leta. Na seji minule sobote so bili izvoljeni Donald J. Lotrich, Frank Groser in Chas. Pogorelec. Lotrich in Pogorelec sta bila ponovno izvoljena, nov direktor pa je Frank Groser. Nadomestil je Franka Udoviča, ki je bil dosedaj blagajnik JSPD. Drugi direktorji so Joško Oven, John Trojar, Vinko Ločničar, John Rudman, Jakob Zupan in Frank Zaitz.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni Math Kure, Frank O'mahen in Louis Mesec.

Predsednik Oven je ob zaključku seje izjavil, da je JSPD zdaj popolnoma solidna ustanova in ima vse pogoje, da postane še večja in sploh ena izmed najboljših finančnih institucij našega ljudstva.

Poročevalec.

Joseph Snoy o stanju soc. stranke, o JSZ in drugem

Bridgeport, O. — Pismo iz urada soc. stranke o številu delegatov, do katerih so upravičene posamezne države, in o številu članov v njih, me je precej razočaralo. Konvencija se bo vršila 6.-8. aprila v Washingtonu, D. C. Kje sta državi New York, Wisconsin itd., ki sta bili večasi tako močni? Kot vidim, so po številu članstva poleg omenjenih dveh držav strankine postojanke najjačje še v Pennsilvaniji, Ohiu in Illinoisu. V teh državah mislim je tudi večina članov JSZ.

Očividno je, da je razkol napravil veliko škodo stranki in našemu gibanju v obče. In še to, kar je v stranki ostalo, ni skristalizirano. Posebno o sedanjih vojni, ali vojnah, so si mnenja jako različna.

Isto poročilo pravi, da bo konvenciji soc. stranke od eksekutive priporočeno poseči v predsedniško kampanjo s svojim kandidatom. Jaz zelo dvomim, da se bi stranka s tem kotakom okrepila ali si povečala število članstva.

Moje mnenje je, da bi samostojna predsedniška kampanja kaj zalegla, ako se bi zanjo skupno z našo stranko zavzela tudi American Labor Party v New Yorku, Progressiva v Wisconsinu, Farmer-Labor v Minnesoti itd. Taka stranka pa bi morala postati skupna zadeva in imeti strogo delavski program in v njemu socialno usmerjene točke za rešitev farmerskih problemov. Le s tem bi se moglo delavsko gibanje boljše širiti med maso. Seveda bi se to ne vršilo pod imenom socialistične stranke, pač pa pod kako skupno označbo. Saj je tudi strankino glasilo Call potrdilo to resnico z opustitvijo oznabe Socialist.

Čemu ne bi moglo priti do sporazuma tudi s Social-demokratsko federacijo in socialistično stranko? Čudno se mi zdi, kako da ne bi mogli najti poti v zedinjenje. V New Yorku delujejo social-demokrati in socialisti v American Labor Party. Socialist Dr. Laidler je bil izvoljen za koncilmana v New Yorku na listi ALP, in v agitaciji zanj so delovali vsi, ALP, socialisti in social demokrati.

Ako lahko delujejo skupno v ALP, čemu ne bi imeli tudi skupne socialistične organizacije? Saj se vendar ne more reči, da je ALP bolj militantna kakor pa socialistična stranka ali socialdemokratska federacija.

Ali naj bomo vedno razcepjeni v grupe in stranke, ki so brez bodočnosti, kar nam pokazujejo skušnje zadnjih let? Ali bomo vedno trpeli razočaranja le tisti, ki se desetletja trudimo zgraditi neodvisno delavsko gibanje, širiti naše ideje s pomočjo literature, časopisa in shodov, in ki se žrtvujemo dan na dan za pokret? A nã mesto da bi bil na koncu leta uspeh, je zmerom slabše. Ali se ne bodo naši voditelji nikoli odločili za skupno delo in poravnali malekostne nedostatke? Kajti edino v skupnosti bo mogoče delavstvo privedi iz sedanjih žalostnih razmer v socializem, čigar gospodarski temelj je produkcija za splošno porabo v merah potreb prebivalstva, in ne za profit.

Mar naj se prepusti uničenju še to pečico mase, ki je pripravljena vztrajati na naših načelih? To je pertinentno vprašanje, na katerega ni lahko dati odgovor.

"Big" Tony spet čil in zdrav

Oakland, Cal. — V št. 1682 Proletarca je bilo poročano, da se "Big" Tony nahaja v bolnišnici. Mogoče si kdo mojih prijateljev in znancev, ki jih imam med čitatelji Proletarca mnogo, misli, kdove kje sem že v peklenjskih globinah. Vsem tem naznanjam, da me vrag ni še "pocitral". Res, bil sem v bolnišnici tri tedne. Zazidali so me v "cast", in zaprt v tem silno neprijetnem otmu sem ležal tri tedne v bolnišnici in tudi pozneje doma ga mi niso odvezli še par tednov. Šest tednov sem nosil ta "korzet", in četudi sem po naravi malo "puklast", sem bil v njemu, ko sem vstal, tako raven, kakor sveča.

Iz bolnišnice sem sporočil upravniku Proletarca o svoji neresi in on jo je nato objavil, poleg pa mi tudi osebno izrazil svoje sočustvovanje.

Dejal je, zdaj, ko je že tvoja soproga bolna toliko časa, si se pa še ti ponesrečil. In je nama obema želel vse dobro.

Hvala lepa, Charley, za tiste vrstice v javnosti in v pismu.

Saj mi je bilo res kar za "scat-gat". Moja žena je že 16 mesecev neprenehoma v postelji. In mene pa so na nosilnici odnesli iz hiše in me odpeljali v bolnišnico, da je žena čisto sama ostala; pa so na svetu dobri ljudje, in če imaš še potrebne doljarje, pa se prebije. In Charley mi je pisal, naj ne obupam. Res, kaj bi se cemeril! Pred 32. leti sem gledal v bodočnost, zdaj zrem v preteklost. In tu spet pade tista pesem:

"Včasih je lušno blo, zdaj pa ni več tako..."

Vidite, cenjeni čitatelji, kako naju je Bog "štrafal"? Ako bi verjela v vraže, pa bi morda

PIREDBE KLUBOV J. S. Z.

1940.

MAREC

CHICAGO, ILL. — Slavje 35-letnice Proletarca v nedeljo 3. marca v dvorani SNPJ.

WAUKEGAN, ILL. — Kartna zabava kluba št. 45 JSZ v soboto večer 9. marca v spodnjih prostorih SND.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 31. marca v dvorani SNPJ.

APRIL

CLEVELAND, O. — Pomladanski koncert soc. Zarje v nedeljo 7. aprila v SND na St. Clair Ave.

BRIDGEPORT, O. — Majska prireditve kluba Naprej št. 11 JSZ v soboto 27. aprila v društveni dvorani.

JUNIJ

CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 30. junija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

STRABANE, PA. — Konferenca klubov JSZ in društvenih Prosvetne matice v nedeljo 30. junija v dvorani društva št. 138 SNPJ.

STRABANE, PA. — Piknik konference klubov JSZ in Prosvetne matice za zap. Pennsilvanijo v nedeljo 30. junija na Drenikovih prostorih.

JULIJ

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in soc. Zarje v nedeljo 14. julija na farmi federacije SNPJ.

AVGUST

STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 18. avgusta na Drenikovih prostorih.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 JSZ v nedeljo 20. oktobra v dvorani SNPJ.

NOVEMBER

CLEVELAND, O. Na Zahvalni dan v četrtlet 21. novembra koncert soc. Zarje v SND, St. Clair Ave.

CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

1941.

MAREC

CHICAGO, ILL. — Piredba v korist Proletarca v nedeljo 2. marca v dvorani SNPJ.

CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 20. aprila v dvorani SNPJ.

nama bilo v resnici hudo. Saj je nič koliko ljudi, ki so pobožni da kaj, pa jih božja šiba vseeno tepe.

To, kar prejemava midva, so pač najine dividende za trdó delo v življenju.

Veste, križ me boli. Ko bi bil to le mali križec, bi ga ne čutil toliko. Ampak kadar ga udenejo v koš iz mavca, je pa v resnici neprijetno. Nadejam pa se, da se vrnem na delo ta mesec.

Ker že pišem, naj omenim, da vzlic najini neresi nisva še popolnoma pozabljena. Ob zadnjih praznikih sva prejela 155 božičnih in novoletnih pozdravov. Iskrena hvala vsem, ki so jih nama poslali. Sicer lepi verzi na njih ne koristijo, pa človeku silno dobro denejo podpisani prijateljev pod njimi. Ako bi le mogel, prišel bi pred vrata vseh, ki so nama voščili dobro, in jim igral na koncertno. Morda bi si na ta način tudi pomagal k dohodkom, ako ne bom več sposoben za svoje prejanje delo.

In če res ne bom, se prav lahko zgodi, da bo nekega dne zažgolela koncertina tudi pred Slov. delavskim centrom, in ko se bodo ozrli skozi okno, bo stal pred njimi in igral "Big" Tony s klobukom pred sabo. Če pa bom oslabil toliko, da ne bom mogel igrati na koncertino, jo pa počjem slovenskemu narodnemu muzeju v Cleveland. Se bolj pa bi spadala v omenjeni muzej prava kranjska harmonika. Franku Barbiču priporočam, da mu eno preskrbi, ako je še nima, kajti brez nje ne bo popoln. Na ta način bodo tudi najini imeni zapisani v zgodovini našega rodu, da se bova najinega slovesa veselila tudi v večnih spodnjih prostorih.

Anton Tomšič.

Zakon proti trustom in unije

Unije so bile zmerom za sprejemanje zakonov proti trustom. Toda ker imajo pri njih trstisti več besede kakor unije, so koncem konca protitrustne postavbe škodovale bolj unijam kakor trustom in tako je še danes. Isto se utegne primeriti z Wagnerjevo postavbo. Bila je sprejeta v namenu ščititi unije, pa se jo bo nekega dne zaobrnilo proti njim. Vzrok je, ker se unije nečejo potruditi, da bi prišli k upravljanju zakonov njihovi zastopniki, nego rajše pošiljajo v zakonodajne pristaje in plačance velikih korporacij in trustov.

46 milijard dolarjev dolga

Ameriški narodni dolg je leta 1916 znašal je \$1,006,000,000, zdaj pa \$46,000,000,000. Ker je ekonomsko življenje še zmerom iz reda, in ker bo imela vojna tudi na našo deželo svoje posledice, bo dolg še narasčal, in nihče ne ve, če ne bo vstoje to končalo s še večjim polcem kot je bil leta 1929-33.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 1475

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND

SURGEON

OFFICE HOURS:

2:00-4:00; 7:00-8:30 Daily

At 3724 W. 26th Street

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd

4:30-6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by

appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicago, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172-7173

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO, ILL.

TO IN ONO

Cleveland, O. — Imel sem čast prisostvovati delniški seji Slovenskega delavskega doma v Collinwoodu (telega imena sicer ni več na zemljevidu, a mi se ga še zmerom držimo kot klop). Druga moja čast je bila,

da sem smel sedeti poleg Math Petroviča, ki je predsedoval. Bil sem njegov "asistent" ali podpredsednik. Zgodilo pa se je tako: On je ronal za predsednika in tudi jaz. Zmagal je z veliko večino. Nato so delničarji debatirali, če bi bil oni, ki je dobil manj glasov, lahko "metla" (kakor se je izrazila neka rojakinja) ali podpredsednik. John Lokar st. je menil, da ne. Morda se je bal, da bi tisti, ki so kriznogliedi, ne mogli razločiti, ali Math vodi sejo, ali Barbič. Ampak večina je bila zato, da naj ima manjšina glasov podpredsednika. Moja pripomba je bila, da ga je prej treba vprašati. To so storili. Nisem mislil sprejeti, a sem se odločil vzeti ponudbo, češ, ker imam tu 39 prijateljev, ki so glasovali zame, sprejemam, da me bodo morali gledati tudi oni, ki mi nemajajo radi.

Glavni poročevalec kot že večkrat prej je bil tudi na tej seji John Lindy Lokar. Pravil je med drugim, kako so mu metali polena pod noge, ni pa omenil, da li jih je tudi on metal drugim. Izvajal je, da ne bo ta stavba stala delničarje ničesar, da so nekateri pisali dopise in da so

prišli oblastim v roke. Čudno, kaj ne, da se zanimajo tudi oblasti za dopise v Prosveti. Pa naj jo le čitajo in moje dopise, se bodo iz njih morda kaj naučili.

Šlo se je zaradi pijače. Pred letom dni je dejal, da ne donaja dobička, kolikor ga ta dom potrebuje in se ogreval za kegljišče. Jaz sem dokazoval, da je pri pijači dobiček, ako se ta kšeft pravilno obratuje.

To je pokazalo tudi poročilo na tej seji; kajti prebitka je bilo 15 sto več kakor predlanskem. Če so k temu kritike kaj pomagale, se jih izplača pisati.

Brez kritiziranja na seji kajpada ni bilo, tudi če bi mene ne bilo zraven. Na primer, zaradi točajev. Rekli so, da jim je treba zvišati plačo, pa bodo boljše. Rupnik je predlagal, da se to zgodi. Meni se je čudno zdelo, čemu se niso pritožili pri uniji, ako so prejimali prenikozko mezdo. Tajnik Coff jih je 2. junija 1939 označil za unijske bartenderje, a zdaj vidim, da se bili takrat le v juniju, ne v uniji, kajti to je potrdil Lindy sam na tej seji.

Apeliral je tudi, da ne vošiti kimovcev v direktorij. Dva Božiča, kovač in zidar ter mizar-tesar Pucelj niso hoteli več sprejeti. Tudi naš Tone Jankovič ni več direktor. Izvoljen pa je Math Petrovič in socialistična misel bo v domovi upravi še zastopana.

Jaz še vedno mislim, da kegljišča ni bilo treba v nadomestilo, "ker pijača ne nosi do-

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrlet; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

Our Federation's Home

On Saturday, February 10th, a representative group composed of individual stockholders and those representing, either personally or through proxy, organizations who own shares in the Slovene Labor Center, will convene in annual meeting in our home.

Constantly people express surprise upon learning that the Yugoslav Socialist Federation owns the beautiful home in which its offices are located. It seems to them quite an unusual circumstance, and it is, indeed, in Socialist circles, for even the national organization never was headquartered in its own home.

How we came about purchasing our Center, how the funds were raised, and all the heartaches, trials and tribulations involved, would make a long story, which can be best summed up in one short word—determination. The unremitting determination of those comrades who struggled first, to build up the spirit among our members in their JSF Branches scattered throughout the country, in fraternal groups, and among individuals, and second, in raising the necessary funds.

Today, looking back upon all that work and then at the result, we can feel justly proud of a job well done.

We have a home in which our various organizations are housed, we have a Slovene center in the city, where our people gather, and we have the headquarters which hundreds of Slovenes from throughout the whole country choose as their stopping-off point when traveling or visiting in the city. We can also proudly add that we have a home and surrounding garden so well kept and neatly tended that it can be classed as one of the outstanding beauty spots on Chicago's West Side.

BOOK REVIEW

MOMENT IN PEKING—A novel of contemporary Chinese life, by Lin Yutang, author of "The Importance of Living" and other books, is dedicated to the brave soldiers of China who are laying down their lives that their children and grandchildren shall be free men and women. It is a story of the old and new way of Chinese life, beginning in the year 1900, at the time of the Boxer uprising, and ending on New Year's morning 1938, a period of 38 years, but just a moment in Peking, for, in ageless Peking, the moment and eternity are as one. What are centuries elsewhere are but short moments in Peking, spanning the generations from grandfather to grandson, carrying on the same tradition of living.

Interwoven in the story of the old and new life in China are countless, interesting, living characters, dramatizing poignantly, vividly, and masterfully the play Moment in Peking. One learns of the Chinese customs, traditions, characteristics, emotions and thoughts, through their loves, their hates, their quarrels, friendships and desires, and through their joys and sufferings. Mulan, Suyan, Mochow, Lifu, and their many relatives and ancestors, live through the changes that have taken place in China since 1900.

It is a most informative and important book, with a stirring, arresting, and highly appealing story carried throughout its more than 800 pages.

One naturally gathers its full significance, its objective and mission—the why of the Sino-Japanese war. It is an account of the factors, events, reasons and incidents which lead up to the war now being fought in China. Facts are stated, history noted, government systems revealed, and corruption exposed. Enlightenment on the Revolution of 1911, when the Chinese empire fell and a Republic was formed, is given. With the Revolution came a new social order which loosened the moral code and did not prevent the seekers of political jobs from gradually getting back into office and corrupting the Republican regime from within, transforming it into a mockery of the government it was from 1911 to 1926.

Japan is condemned for its aggression, its assaults and atrocities committed upon the Chinese people, especially upon its women, bringing about so much suffering and privation in order to satisfy a greedy, lustful aggressor nation.

Incident after incident leads up to the final issue: why China must fight—whether she wills it or not—so that her people shall not become slaves of Japan, even though it led to war—A war to the death; a war preferable to slavery, that destroys their homes and kills their families, leaving them nothing but the barest personal belongings—their rice bowls and chopsticks.

Books by Louis Adamic

- Enlarge the scope of your knowledge; broaden your outlook upon life—READ Cradle of Life.....\$2.50 Dynamite.....2.00 Grandsons.....2.50 My America.....8.75

Order NOW from PROLETAREC 2301 So. Lawndale Avenue Chicago, Illinois.

DISCUSSION TOPICS SELECTED FOR FUTURE MEETING OF BRANCH I

CHICAGO.—Those who missed the January meeting of Branch No. 1 JSF, lost out on one of the liveliest discussions we've heard for quite some time. Wide differences of opinion among the members on what our position as Socialists should be on the subject discussed—"Russia's War on Finland"—resulted in a rapid cross-fire of arguments.

The invasion of Finland by Russia is a topic of world-wide discussion today; and among Socialists, it is an issue of vital importance, therefore no one should consider the excitement and verbal sword-crossing at our meeting out of place.

Our program for future meetings includes: for February, "The Progressive Elements in our Fraternal Movements," discussion to be led by comrades Alesh and Vider; for March, "Government of the Proletariat—A Mistake, or a Plan for the Future?" discussion to be led by Anton Garden; for April, a discussion on the decisions reached at the Party's national convention; and, from May to July, discussions on the agenda for our JSF convention to be held in Cleveland, O., in July.

Included herein is sufficient material for interesting meetings from this date on till July, and it is in order, therefore, to once again appeal to every member to attend meetings regularly.

General Discussion Planned for Thursday

CHICAGO.—SNPJ supreme board members, who will be in town for their semi-annual meeting this week, along with the JSF executive and general membership of Branch No. 1 JSF, will meet at the Slovene Labor Center, Thursday evening, Feb. 8, for a general discussion of the innumerable problems confronting our organizations.

Opinions and reports of comrades and fraternalists from divers sections of the country makes this one of the most interesting meetings of the year, and one no member will care to miss.

Peace Groups Oppose War Loan to Finland

Opposition to the proposed war loan of sixty million dollars to Finland, coupled with approval of loans for food and medical supplies, has been forcibly expressed by seven peace organizations comprising the American Friends Service Committee, Peace Section; the Fellowship of Reconciliation; the Keep America Out of War Congress; the National Council for Prevention of War; World Peaceways; the Women's International League for Peace and Freedom; and the War Registers League.

The proposed loan was termed "a plain violation of the spirit and intent of our Neutrality Law," and it was suggested that "loans for armaments would better be spent in aiding desperate families here at home."

"The President's greatest service to Finland will be in using his incomparable influence to stop the fighting in Europe on every front and bring about, in co-operation with the neutrals, the earliest possible mediation looking to a just and lasting peace," the statement said.

"Labor is prior to and independent of capital. Capital is only the fruit of labor, and could never have existed if labor had not first existed. Labor is the superior of capital and deserves much the higher consideration." — Abraham Lincoln.

A steel spring protruding six inches from the side of an automobile causes an instrument board lamp to flash in a new device to warn drivers that they are too close to curb when they attempt to park.

the Chinese army was pursuing the Communists into Western China, Japan struck the third blow by compelling withdrawal of certain units of the Chinese army from Hopei. The Japanese creation of the East Honci "anti-Communist" regime, tightened her grip on the Chinese Hopei-Chabar council and increased her North China garrison to a strength four times greater than the Boxer-protocol powers had considered necessary for the past 36 years. In the fall of 1936, the Japanese seized Fengtai, the railway junction near Peking. Next, the Japanese-inspired Mongol invasion of Snyuan, which was, for the first time, met openly by Chinese government troops and repulsed. Then, after the Marco Polo Bridge incident... War.

Throughout these incidents, the characters of the story, "Moment in Peking" play an important and admirable part; and with the final pages, emerge with the great surge of Chinese people into the interior of China, and become a great spirit of the common people—alike and indivisible—seeking a new life, and facing the future with an undaunted will and determination to win their fight for freedom.

Manchuria was the first Japanese blow; the Tangku Truce after the fall of Jehol in 1933, demanding the "demilitarized zone" on the Chinese side of the Great Wall, was the second. In the Spring of 1935, when most of

ANNOUNCING THE 35TH ANNIVERSARY of PROLETAREC

To be celebrated with elaborate program SUNDAY, MARCH 3, 1940

At SNPJ HALL, 27TH AND S. LAWNDALE AVENUE. CHICAGO, ILLINOIS

Program will consist of: Opening Address, by FRANK ZAITZ; One-act Play, written especially for this occasion by IVAN MOLEK; Vocal selections, by LOUISE KELEMENIC; ETTIN KRISTAN and MAYNARD C. KRUEGL, speakers; Vocal trio, MARY, ERNESTINE and LUCILLE JUGG; "SAVA" chorus.

Program begins at 3 P. M. — Dance Music by John Gorsak Orchestra.

Tickets: 35c in advance — 50c at the box office.

Ticket reservations can be made by calling Proletarec Office Rockwell 2864.

"In Default"

Philip Murray, head of the Steel Workers' Organizing Committee, vice president of the United Mine Workers and a labor leader known for his ability and integrity, indicated "no compromise" in the CIO struggle with the AFL when he told delegates to the miners fiftieth anniversary convention that the CIO would become "the one" labor organization in America.

It is a very pretty picture. AFL leaders probably envision the same thing, in reverse. "Algy met the bear, the bear was bulgy, the bulge was Algy." But if leaders of either CIO or AFL are pinning their hopes on such an outcome of the present struggle, they should pause to consider another probable outcome, one which might be compared to the fight between the Kilkenny cats "who ate each other up."

There is no indication on the basis of present world trends or recent labor progress, organizationally or politically, that would justify the belief that democratic social forces in general and the American labor movement in particular can afford anything faintly resembling a knock-down and drag-out fight for supremacy between the CIO and AFL.

We emphatically second John L. Lewis' statement that "the Democratic party is in default to the American people." We, together with the rank and file in both labor camps, can go farther and say bluntly that the top leaders of the CIO and AFL also "are in default" to American labor in regard to peace and unity. The membership can and should say that "labor and the people are losing confidence" in labor statesmanship that cannot secure the unity that is imperative if organized labor's rights are to be anything more than "sounding brass and tinkling cymbals." —(Socialist) Call.

Poor world, poor people, poor saps with their university degrees in their pockets. They write and are carried away by the emotions, hates and sympathies. There is money enough to slaughter and destroy the world, but no money, no brains for elimination of the causes which breed hatred, poverty, envy. There is no ink to write the truth, no guts to cry out loudly: "Stop it!" —Pathfinder.

Wheat Breaks on Peace Scare—headline in Washington, D. C., newspaper. Peace is hell.

IT'S TOO BAD

Editor of the READING LABOR ADVOCATE, Raymond S. Hofses, in last week's issue takes the Communist party chief, Earl Browder, over the coals as "the violator or a law which applies with equal force against all who may be brought to trial under its provisions."

"The one trouble about Earl Browder at the present time," he states, "is that he's guilty as charged. The leader of American communism did use fake names on passports. Also, he did write 'No' on a subsequent passport application in his own name when the answer should have been 'Yes.' And, regardless of how bitterly he denounces his arrest, trial, conviction and sentence as examples of class persecution, the fact is that he will spend time in jail, not as a political offender, but as the violator of a law which applies with equal force against all who may be brought to trial under its provisions."

"Jim Maurer went to Russia, too," Hofses writes. "He went as Jim Maurer and, upon his return to this country he spoke as Jim Maurer to laud the purposes and, incidentally, to deplore the weaknesses as he saw them, of the Soviet regime. Under such circumstances the arrest of Maurer would have been an act of political persecution. But in Browder's case it was simply an ordinary prosecution. That is the undeniable fact, even though it has occurred to me that the Federal authorities have gone back farther to make a case than they may have gone if the guilty person had been other than a Communist secretary."

We don't care to see anyone persecuted because of his party affiliations, in fact, we've got to be constantly on guard against all infringements upon civil liberties, but, when a man is proven guilty of breaking the law, he has earned the penalty, and should suffer the consequences.

LINCOLN SAID:

(Feb. 12, 1809—April 15, 1865.) "To elevate the conditions of men; to lift artificial weights from all shoulders; to afford all an unfettered start and a fair chance in life—this is the leading object of the government."

"To secure to each laborer the whole product of his labor, as nearly as possible, is a worthy object of any government. It seems strange that any man should dare to ask a just God's assistance in wringing bread from the sweat of other men's face."

NO SIGN OF PEACE

THE IMMIGRANT PROBLEM

Summary of a Lecture by Louis Adamic

(Continued from last week.)

What to do? ... In New York and elsewhere a group of us—we call ourselves the Common Council for American Unity—are working on plans to project some of these ideas into a long-range, statesmanlike movement, which will enlist education, literature, the movies, radio, and other cultural forces; but that will take time, for it must be done slowly and carefully.

Personally, in the project which I mentioned and which is to result in a book, or a series of books, I am trying to work toward an intellectual-emotional synthesis of old and new America; of the Mayflower and the steerage; of the New England wilderness and the social-economic jungle of the city slums and the factory system; of the Liberty Bell and the Statue of Liberty. The old American Dream needs to be interlarded with the immigrants' emotions as they saw the Statue of Liberty. The two must be made into one story.

There are many things that I want to do. I want to stress what I have tried to bring out in My America, namely, that the U. S. is not anything finished and perfect, but a process in all sorts of ways and respects; that the road ahead is long, and that we've got to be patient. There is need of emphasizing the necessity of our curbing our individual and group egoism and beginning to realize that, whatever our background or religion, we probably are not nearly as perfect as we like to think; of stressing that our present value is not as something finished, but mostly as material for the future. There is need of saying that what is needed is less humiliation and lacerating of one another on the part of all of us. And, to end the list, there is need of stating Americanism so that it will include all of us, regardless whether our name is Hamilton, Starzinski, Jurgelionis, Brown, Schmidt, Krizmanich, Coolidge or Goldstein; and so that within it we will all be able to achieve a subjective identification with the country and face its problems, not in a mood of mutual fear, indecision, fretting and withdrawal, but with affirmative intelligence, passion, and will.

This—roughly—is my task as a writer just now, and I hope that it soon will become the task of other writers and of educators and historians. But in various ways we can all work at the problem. It is a job of education, self-education, self-control. Perhaps you can help me in my project or study. You may know something I ought to know. I suggest you get a copy of my broadside. It may be had free by writing for it. Address: Louis Adamic, Milford, New Jersey.

There are many things one can do, or avoid doing, in order to help in this problem... If one is a newspaper editor, one can do much by running an occasional series of articles on the new-immigrant groups and their problems, and generally report their activities, as is being done by some of the papers, notably the Cleveland Press.

If one is a librarian or bookseller, one can "push" such books as Giants in the Earth by O. E. Rolvaag, My Antonia by Willa Cather, or the recent biography of O. E. Rolvaag by Theodore Jorgensen and Mary Solum, or We Who Built America: The Saga of the Immigrant by Prof. Carl Wittke. And one can urge people to read such books dealing with old America and its values as Van Wyck Brooks' Flowering of New England, Carl Van Doren's Benjamin Franklin, Carl Sandburg's Lincoln, Freeman's Robert E. Lee, Elizabeth Page's Tree of Liberty, or The Heritage of America, the Commager-Nevens anthology of American material from the beginning till now. There are hundreds of good books that should be read by old and new Americans.

Schools should begin to exploit the backgrounds of their students and teachers for educational purposes. There should be displays of background materials and symbols. Schools with large numbers of so-called "foreign" youngsters should have period talks and lectures dealing with their backgrounds. Teachers should watch out for manifestations of prejudice among the youngsters and devise ways to deal with them...

One can do, or avoid, many things. One can keep an eye on politicians, including those in Washington, who tend to cry "alien" every chance they get in order to accent their "patriotism," or disguise their own intellectual bareness... One can stop avoiding people because they are of another background than oneself and one can even go out of one's way to meet and mingle with them. There is altogether too much clannishness and apartness in most groups. Some of the groups, too, are afflicted with entirely too much sensitiveness. I know the reason for this oversensitiveness, but there is need of conscious effort away from it.

Whatever one's background, one should not be ashamed of it, regardless of any prejudice against it. Shame of that sort is damaging to one's character and inner makeup, and it tends to turn one into a negative person outwardly. One should

seek all the good elements out of one's background and then (without being too sensitive about the elements which are not so good) hang onto them insofar as they are valid in his life here and now, and this not out of any personal or group egoism or pride. Hanging onto them will benefit one personally, help to make one a more effective person and citizen; and, thereby, in numerous indirect, often indiscernible ways probably add something to the sum-total of the evolving culture, to the tone and color of life in general in this New World... In the past there has been entirely too much giving up, too much melting away and shattering of the various cultural values of the new groups. There still is too much of that to the detriment of individuals and of America.

One can be careful with words. Perhaps the worst that can be said for such words and expressions as Hunky, Polack, Kike, Goy, Chink, Nigger, Greaser, and Wop is that they are ill-mannered... The word race should be used sparingly. There really is no Slavic, Italian, Jewish or Scandinavian race. Such differences as exist among people are due, in the main, to different environment, history and experience; when we meet in the same environment and have a common life we tend to become alike... Minority is a bad word, a European word, a symbol of an important phase of the tragedy over there. Melting Pot is a poor phrase and concept. It means that everybody is to be turned into something else with heat.

Our period is a difficult one. I don't know how the current world crisis is going to develop or what this country is going to do in the long run in connection with it. Whatever happens, I hope that a good many of us will try to be careful and intelligent... As I've said, we have here between 15 and 20 million people of the German background. The thing to do is to remember that they are one thing; the German Bund is another thing; that Hitler is over there and Thomas Mann is here.

It may be that the worst is yet to come in the Old World, that we are witnessing the beginning of a cultural blackout over there, and that it is going to be our job here to save some of the good phases of Western culture and make them elements of the American culture. We have abundant materials for such a job.

When this country was formed, there were people, Jefferson included, who believed that the hope of the world was here. They probably were right. But we've got to be careful. There is need of exerting our individual and collective intelligence. We have serious economic and social problems; as we proceed to try to solve them, we should watch out that prejudice and intolerance don't turn the American Dream into a Nightmare.

The future, ours as the world's, is in unity within diversity. Our various backgrounds are important and valuable, but, in the long run, not in themselves, not as something perfect and final. They are important and valuable only as material for our future American culture. As I say, we have a chance to create a universal, a pan-human culture, more satisfying than anything humanity has as yet devised or experienced.

The American Dream is a lovely thing, but keep it going, to keep it from turning into a Nightmare, every once in a while we've got to wake up. (End.)

(Copyright 1940 Louis Adamic.)

Mine Workers Vote Against Third Term

The United Mine Workers of America, meeting in convention in Columbus, Ohio, the past two weeks, was fully brought to the country's attention when John L. Lewis, massive-jawed, bushy-haired leader of the miners opened up with a blast against President Roosevelt and the New Deal, predicting that if Roosevelt is renominated, "with the conditions now confronting the nation and the dissatisfaction now premeating the minds of the people, his candidacy would result in ignominious defeat."

That the entire delegation is not "following the leader" was shown by the 47 resolutions presented in support of the President for a third term, although the convention voted against the third term.

The Communists played a low trick on Lewis by lowering a red Communist banner decorated with the hammer and sickle of the Soviet Union during the opening ceremonies.

Lewis termed the incident "a cowardly, reprehensible and dastardly trick" and went on to issue a scathing denunciation of the Communist party whose members, he said, are barred from the UMWA by a constitutional provision.

Celebrating its 50th anniversary, the UMWA reported more than 2,400 delegates present at the convention.